

СЕРІК ЖҰМАНҒАРИН ВЬЕТНАМҒА ТХКБ ҚУАТЫН ПАЙДАЛАВУДЫ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАНДА ЭЛЕКТРОМОБИЛЬДЕРГЕ АРНАЛҒАН БАТАРЕЯЛАРДЫ ШЫҒАРУДЫ ҰСЫНДЫ

Қазақстан Премьер-Министрінің орынбасары Серік Жұманғарин Вьетнам өнеркәсіп және сауда министрі Нгуен Хонг Зиенмен кездесу өткізді.

«Вьетнам Қазақстан үшін Азиядағы маңызды серіктестердің бірі болып табылады. ҚР Президентінің былтыр тамыздағы Вьетнамға ресми сапарының қорытындысы бойынша біз екіжақты қарым-қатынастарымыздың жоғары белсенділігін атап өтеміз: тауар айналымы 85% -ға өсіп, шамамен \$1 млрд-қа жетті. Елдеріміз арасында аптасына 13 әуе рейсі орындалады. Ұшу географиясын кеңейтуге дайынбыз», — деп атап өтті Серік Жұманғарин.

Сонымен қатар вице-премьер вьетнамдық компанияларды Транскаспий халықаралық көлік бағытының мүмкіндіктерін зерттеуге шақырды. Бұл вьетнамдық экспортқа теңіз бағыттарына қарағанда шығыстан батысқа қарай 3-4 есе жылдам жүруге мүмкіндік береді, бұл шығындарды айтарлықтай азайтады.

«Біз ТХКБ Азия мен Еуро-

па арасындағы ең оңтайлы бағыт деп есептейміз. Сондай-ақ Ляньюньган теңіз портындағы Қазақстан-Қытай терминалының және Сиань құрғақ портының қуатын іске қосуды ұсынамыз», — деді ол.

Кездесу барысында тараптар сирек кездесетін металдарды өндіру және өңдеу саласындағы ынтымақтастық мүмкіндіктерін талқылады. Вьетнам делегациясына электромобильдерге арналған литий-ион батареяларын өндіру үшін Қазақстандағы ірі литий кен орындарына назар аударуға ұсынылды, бұл Қазақстанның жоғары технологиялық секторының өсуіне, ал вьетнамдық автоөндірушілерге өздерінің бәсекелестік артықшылықтарын сақтауға мүмкіндік береді.

Анықтама: 2023 жылы Қазақстан мен Вьетнам арасындағы тауар айналымы 2022 жылмен салыстырғанда \$979,2 млн құрады – өсім 85,4% (\$528,3 млн). Экспорт \$180,2 млн (+ 44,1%), импорт – \$799 млн (+ 98%).

primeminister.kz

КӨКТЕМГІ ЕГІС ЖҰМЫСТАРЫН ЖҮРГІЗУ ҮШІН ЖЕҢІЛДЕТІЛГЕН ҚАРЖЫЛАНДЫРУҒА 580 МЛРД ТЕҢГЕ БӨЛІНЕДІ

Үкіметте вице-премьер Серік Жұманғариннің төрағалығымен өткен кеңесте көктемгі дала жұмыстарына жеңілдетілген қаржыландыруды бөлу мәселелері қаралды.

Талқылауға ауыл шаруашылығы министрі Айдарбек Сапаров, «Аграрлық несие корпорациясы» АҚ мен «Бәйтерек» холдингінің басшылығы қатысты.

Азық-түлік корпорациясының форвардтық сатып алуы үшін 40 млрд теңге, «Кең дала – 1» бағдарламасы бойынша 140 млрд теңге бөлінді (147,3 млрд теңге сомасына өтінімдер келіп түсті, 121,3 млрд теңге берілді). «Кең дала – 2» бойынша қазірдің өзінде 22,5 млрд теңгеге 295 өтінім қабылданды, оның 81-і жалпы 3,6 млрд теңгеге мақұлданды. Бұл ретте ауыл шаруашылығы өндірушілері тарапынан «Кең дала – 2» бойынша жеңілдікті қаражат бөлу кезінде АКК тарапынан асыра көтерілген талаптарға өтініштер келіп түседі. Олардың қатарында: соңғы үш жыл ішінде егілген алқаптар мен егістер туралы мәліметтерді растау, меншігінде не уақытша өтеулі пайдалану құқығында егіс алқаптарының болуы, ауыл шаруашылығы қызметінің үш жылдық тәжірибесі, артық ылғалдан сақтандыру және басқа да өтініштер бар.

«Көктемгі дала жұмыстарына бөлінетін ақша еліміздің азық-түлік қауіпсіздігінің негізі және әрбір сұранысқа жеке-жеке қарау керек. Жақын арада Үкімет резервінен және жергілікті бюджеттерден пайыздық мөлшерлемені субсидиялау үшін 100 млрд теңге бөлінетін болады, бұл көктемгі егіс жұмыстарына ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілер үшін жылдық 5%-бен қосымша 400 млрд теңге тартуға мүмкіндік береді. Фермерлер бұл қаражатты кідіріссіз алуы керек», — деп атап өтті Серік Жұманғарин.

2024 жылы көктемгі егіс жұмыстарын қаржыландырудың жалпы көлемі 580 млрд теңгені құрайды. Бұл алдыңғы жылдармен салыстырғанда үш есеге көп.

primeminister.kz

ҚАЗАҚСТАН МЕН ГЕРМАНИЯ АӨК, ТМҚ, ЭНЕРГЕТИКА, КӨЛІК ЖӘНЕ ЛОГИСТИКА САЛАЛАРЫНДА БІРЛЕСКЕН ЖАҢА ЖОБАЛАРДЫ ІСКЕ АСЫРУҒА МҮДДЕЛІ

« А с т а н а » халықаралық қаржы орталығының алаңында ҚР Премьер-Министрінің бірінші орынбасары Роман Склярдың, Германия экономикасының Шығыс комитеті басқармасының төрағасы Катрина Клаас-Мюльхойзердің қатысуымен Берлин Еуразиялық клубының 40-шы мерейтойлық отырысы өтті.

Сондай-ақ шараға мемлекеттік және жеке сектор өкілдері, CLAAS, ST AGRO GmbH, Knauf International GmbH, Atlas

International GmbH секілді Германияның жетекші компанияларының басшылары қатысты.

Премьер-Министрдің бірінші орынбасары өзінің алғы сөзінде Германияның еліміздің Еуропалық одақтағы ең маңызды сауда-экономикалық және инвестициялық серіктесі екенін атап өтті. Соңғы жылдары Қазақстан Германияның 50 жетекші сыртқы сауда серіктестерінің қатарына енді, осылайша бірден 10 позицияға көтерілді.

«Республикамыздағы инвестициялар қауіпсіздігі мен жоғары саяси тұрақтылықты мойындаудың маңызды белгісі – Германия Федералды үкіметінің Қазақстанды ынтымақтастық орнату үшін инвестициялық кепілдіктер берудің жеңілдікті тәртібі қолданылатын 34 мемлекеттің тізіміне қосуы болды», — деді Р. Скляр.

Өз кезегінде Катрина Клаас-Мюльхойзер Қазақстан Германияның Орталық Азиядағы ең маңызды серіктесі екенін баса айтты. Ол неміс делегациясының Қазақстанға агроөнеркәсіп кешені, тау-кен металлургиясы, энергетика, көлік және логистика салаларында нақты бірлескен жобаларды жүзеге асыруды уағдаласу мақсатымен келгенін ерекше атап өтті.

«Германия шетелде серіктестерді белсенді іздеуде, осы орайда Қазақстан ынтымақтастықты кеңейтудің басым бағыты болып саналады. Біз қосылған құны жоғары өнім шығарғымыз келеді және Қазақстан Республикасындағы өнеркәсіптік жобаларды дамытуға ықпал қосуды жоспарлап отырмыз», — деді Катрина Клаас-Мюльхойзер.

Кездесу барысында «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ басқарма төрағасы Рустам Қарагойшин, Германия экономикасы Шығыс комитетінің атқарушы директоры, Қазақстан-Германия Іскерлік кеңесінің тең төрағасы Михаэль Хармс, Орталық Азиядағы неміс экономикасы Сыртқы сауда, Ілгерілету және қаржы департаментінің басшысы Ховсеп Восканян, Германия Федеративтік Республикасының Экономика және климатты қорғау федералды министрлігінің басшысы Герлинд Жекман және т. б. қатысты.

Сонымен қатар Р. Скляр құрамына 15 неміс компаниясының басшылары кіретін неміс экономикалық делегациясының өкілдерімен кездесу өткізді. Тараптар пікір алмасып, ынтымақтастықтың негізгі аспектілерін анықтап, экономиканың түрлі салаларындағы өріптестікті тереңдетудің ықтимал жолдарын талқылады.

primeminister.kz

ЖЫЛ МЕЙІРГЕРІ -2024

« Жыл мейіргері -2024 » байқауы өтті. ШЖҚ «Ескелді аудандық ауруханасы» МКК мейірбикелер арасында Әстүрлі «Жыл мейіргері -2024» атты байқауы өтті. Оған медицина мекемесіндегі әр бөлімнің мейірбикесі шығып бақ сынады. Жеңімпаздар ақшалай сыйлыққа ие болды.

Айма кетейік, аталған сайыс 12 мамыр мейірбикелер күніне орай ұйымдастырылды.

Жүлделі

- 1 орын Баратказыева Ардак Ерболқызы.
- 2 орын Толегенова Жібек Серікқалиқызы.
- 3 орын Вентлянд Ирина Александровна ие болды.

Жеңімпаздарға Құрмет грамотасы мен бағалы сыйлықтар берілді.

ҚАЗАҚ КҮРЕСІНЕН «ЕСКЕЛДІ БАРЫСЫ» АУДАНДЫҚ ІРІКТЕУ ТУРНИРИ

Ескелді ауданының Дене шынықтыру сауықтыру кешенінің күрес залында Қазақ күресінен «Ескелді барысы» аудандық іріктеу турнирі өтті.
Жарыстың ашылу салтанатында Ескелді ауданы әкімінің орынбасары Байұзақова Жанар Қанатқызы сөз

сөйлеп спортшыларға сәттілік тіледі.
Келесі құттықтау сөз Облыстық бұқаралық-спорттық іс-шарларды өткізу орталығының директорының орынбасары Қайролдаев Елдос Әуелханұлына берілді.
Спорт саласында көп жылдар қызмет еткен ардагер Салин Рүстембекұлына сөз беріліп, спортшыларға ақ батасын арнап, тілектерін жаудырды.
Ескелді ауданының балалар мен жасөспірімдер спорт мектебінің директоры Әділбеков Қапалбай Қуатұлы жарысқа қатысушыларға сәттілік тілеп, облыстық, республикалық деңгейде өнер көрсетуге тілектес болды.
Жарысқа 11 ауылдық округтен 12

палуан қатысып, бақтарын сынап нәтижесінде:
I орынды Жалғызғаш ауылдық округінің палуаны Жұмақалымов Айбол
II орынды Төлеңгіт ауылдық округінің палуаны Нұрболат Ермек
III орынды Алдабергено ауылдық округінің палуаны Ахметов Айдос иеленді.
Жеңімпаздармен жүлдегерлер Ескелді ауданының бұқаралық-спорттық іс-шараларды өткізу орталығының медаль, грамоталарымен және бағалы сыйлықтармен марапатталды.
2024 жылдың 10 мамыр күні өтетін Жетісу барысына жолдама ұтып алған палуандарымызға Сәттілік пен Жеңіс тілейміз.
Г.ОМАРОВА,
Ескелді ауданының бұқаралық-спорттық іс-шараларды өткізу орталығының жетекшісі

МӨЛДІР БҰЛАҚ ЖЕТІСУДА СУ ҚОЙМАЛАРЫ МЕН ӨЗЕН АРНАЛАРЫ ТАЗАРТЫДЫ

Республикалық «Таза Қазақстан» экологиялық акциясы бастау алғаннан бері облыс тұрғындары, волонтерлер, жастар ұйымдары, медициналық және білім беру мекемелерінің қызметкерлері, сонымен қатар, өңір спортшылары мен өнерпаздары – жалпы 103 мыңнан астам адам атсалысып, 803 тонна жұмылдырылды.
Экологиялық акциялар нәтижесінде 4 875 тонна қоқыс шығарылды. Облыс аумағында жалпы 29 514 түп ағаш отырғызылды.
Бүгінгі таңда аталмыш акцияның «Мөлдір бұлақ» науқаны жалғасуда. «Мөлдір бұлақ» – өзен, көлдер маңына тазалық жұмыстарын жүргізіп, жағажайларды экологиялық акциялардан тұрады.

Кербұлақ ауданында да экологиялық шаралар легі жалғасын тауып, Басши ауылындағы Аралтөбе және Енкөл су қоймаларына тазарту жұмыстары жүргізіліп, аумағына сенбілік жасалды. Шараға барлығы 110 адам қатысты. Ал, Ескелді ауданы Көкжасық, Қайнарлы ауылдарына қарасты бұлақтардың көзін, өзен суларының арнасын ашты. 70 астам тұрғындар мен еріктілер қатысқан эко-шара нәтижесінде 6 тонна қоқыс шығарылып, 2500 м2 аумақ тазартылды.
Жалпы облыс бойынша осы аптада 20 мыңға жуық адамның қатысуымен, 50 экологиялық шара жоспарланған.

ТАС МҮСІНДЕР – ТАРИХЫМЫЗДЫҢ ТАМЫРЫ

Көшпелі дәстүр ұстанған қазақ даласының сыры әлі толық ашыла қоймаған жұмбақтарының бірі-балбал тас. Ежелгі түркі дәуірінде жиі кездесетін, тасан қашап жасалған адам бейнесіндегі мүсін - тарихымыздың құнды мұрасы. Түркілер мәдениеті мен өнері, тарихы мен өмірі, діни – нанымдық ғұрып туралы деректердің бүгінгі күнге жетуіне де әсер еткен – обатастар. Мұндай тарихи ескерткіштер тек Қазақстанда ғана емес, сонымен қатар Оңтүстік Сібірде, Алтайда, Тувада Монғолияда кездескен. Қазақстандағы балбал тас тарихы туралы алғашқы зерттеуді Әлкей Марғұлан жүргізген. Академик-ғалымның «Ежелгі мәдениет куәгерлері» еңбегінде обатастар ежелгі түркілердің діни ғұрыптық кешені екенін жазған.

Олар көбінесе қола дәуірінің ескерткіштері сақталған жерлермен қабаттасып отырады. Қай жерде қола дәуірінің тас шарбағы кездессе, соның қасынан түрік қағанаты кезінде (VI-VIII ғ.ғ.) орнатылған тас шарбақ пен тас мүсіндер тұрады. Түрік қағанаты шығыс пен батысты байланыстыра-тын Ұлы Жібек жолына бақлау жасайтын сауда – саттық, дипломатиялық қатынасы дамыған мемлекет болды. Қағанаттың негізгі діңгегіне айналған ірілі-ұсақты қалалар пайда болып, өркендеді. Қолөнер, егіншілік дамып, сәулет өнерінің белгілілері өркен жайды. Көшпенділер арасында бабалар әруағына сыйыну дамыды. Ежелгі көне түркілер өз ата-бабаларына сыйынып, олардың әруағына, еске алу үшін осы тас мүсіндерді қойып оларды қоршауды дәстүрге айналдырды. Осы тас қоршаулар туралы Әлкей Марғұлан: «Тас шарбақтар тарихи адамдардың жерленген қабір емес, тек олардың еске түсіру үшін ас беріп, ат шаптыратын жерлерге қойылған белгілер»- дегенді айты. Түрік дәуіріндегі мүсіншілер қолынан шыққан адам мүсініне зер салсаңыз ежелгі заманның алыбын, батырдың, атақты билердің, жыршылар мен малшылардың бейнесі көз алдыңызға елестейді. Тас мүсіндер қашан да болсын таулы бұйраттардың жазық алаңында немесе өзен аңғарларының тау етегінде кездеседі. Лепсі тарихи музейінің археология бөлімінде орналасқан балбал тас Алакөл ауданының Лепсі ауылында Көк-төбе тауының етегінде

Лепсі тарихи музейінің қызметкері Хайбулин Мухарам Ментайұлы 1989 жылы тас мүсініне тап болды. Егістікте жұмыс істеуге кедергі болған тасқа тап болған ол, одан таңғажайып тарихи мол олжаны көреді. Мүсінде қолбасшының немесе жауынгердің бейнесі мүсінделген. Мүсін еркек пішінді белін бұған белбеуді қылыш бар, бір қолында тостаған, бір қолында қанжар ұстағанын байқауға болады, тастың алдыңғы жағы өңделген оның өлшемдері: биіктігі -100 см, ені -60 см, қалыңдығы -20-30 см. Балбал тас – өліктің аруағына ғұрыптық кешендеріне арналып жасалған. Осы кешендерде аза тұту, ас беру немесе аруаққа бағышталған «жойтау» сияқты этностың тіршілік циклының аса маңызды ғұрыптық рәсімдері атқарылған. Өліктің аруағына тағзым ету үшін яғни аруағын жөнелтуге және ас беруге қатысқандар өздерінің ел-жерінен әкелген ұзын тастардың сол өлікке арналған арнайы ғұрыптық кешеннің құнығыс бағытына қарай арасын шамамен біркелкі қашықтықта тізбектеп тігінен орнатқан. Жетісу жерін мекен еткен түркі жұртының ғұрыптық ескерткіштерінің белгілі бір аймақта тығыз және топтасып орналасуы сол жерлердің киелілігін айғақтай түсіреді анық. Ғасырлар қойнауынан жеткен бұл ескерткіштер шын мәнінде ғажайып әсер қалдырады. Халқымыздың дүниетанымын, өткен өмірінің тарихын, өзіндік болмыс-тіршілігінің, рухани-мәдениетінің салт-дәстүрінің, ырым-жоралғыларының құпия сырлары тіл арқылы беріліп, сол арқылы ұрпақтан-ұрпаққа мұра болып қалып отырады. Бүтін бір халықтар мен мемлекеттердің гүлденуі мен құлдырау кезеңдерін бастан өткерген, тарихты бізге беймәлім жұмбақ сырларын тұнған бұл мұралар қазақ халқы ата-бабаларының өткен өмірінің тілсіз куәгерлері болып қала береді.

Шолпан АБДИКАРИМОВА,
Лепсі тарихи музейінің қор сақтаушысы:

ТҰРМЫСТАҒЫ ӨРТ ҚАУІПСІЗДІГІ

көбейетін функциясы бар құрылғылар жасалған.
Сондай-ақ, автономды хабарлағышты арнайы өрт дабылы желілерін орнатуды және қосымша жабдықты пайдалануды қажет етпейді. Жылына кем дегенде бір рет батареясын ауыстыру керек. Жиналып қалған шаңнан жалған дабылды болдырмау үшін жарты жылда бір рет камераны шешіп оптико-электрондық сезбекті шаңсорғышпен тазалап отыру керек. Түтіндік хабарлағыш орташа есеппен 2500 - 5000 теңге тұрады, бұл өрттен болған шығынмен салыстырғанда едәуір аз. Сіз үйіңізге хабарлағышты орнатса, сіз мүлік пен өміріңізді өрттен қорғайтындығыңызға сенімді бола аласыз.

Өртте жақындарынан айырылған, бірнеше жыл бойы жинаған үй-жайлары мен мүлкін жоғалтқан адамдар өрт қауіпсіздігі - уақытты босқа өткізу емес екенін біледі. Жыл сайын әлемде өрттен қаза тапқандардың шамамен 70% -ы өртті абайсыз қолдан салдарынан өмірмен қоштасады. Темекі шегуден болған өртте жүздеген адам қайтыс болады. Кресло, диван, төсекте жатар кезде, әсіресе мас болған кезде темекі шегу қауіпті. Жанып жатқан сол темекі - оттың тура жолы.

Балалар үшін дәптерге өрт сөндіру және авариялық-құтқару қызметінің (өрт сөндіру бөлімінің) нөмірін, сондай-ақ үйіңіздің мекен-жайын жазыңыз. Пәтердің (үйдің) кілтін бір жерде ұстаңыз. Барлық отбасы мүшелеріңіз кілт қайда екенін және қалай пайдалану керектігін білетіндігіне көз жеткізіңіз. Өрт сөндірілген және басқа да алғашқы өрт сөндіру құралдарымен қалай қолдану керектігін және өрт қауіпсіздігі ережелерін сақтауды үйрету керек. Отпен абай болыңыз және үйде өрт қауіпсіздігі ережелерін сақтаңыз.

Ересектер, есіңізде болсын: балаларына жауапсыздық танытқаны үшін қылмыстық жауапкершілікке тартыласыздар. Сіздің және балаларыңыздың өмірі көбінесе сіздің өрт қауіпсіздігі ережелерін сақтауға деген көзқарасыңызға байланысты. Кәмелетке толмағандарды үйде қараусыз қалдырмаңыз! Сіріңкелер мен тұрмыстық техниканы балаладан жасырыңыз! Отпен және электр құрылғыларымен ойнау қайтымсыз салдарға әкелуі мүмкін екенін балаларға түсіндіріңіз! Балалардың бұл кеңестерді есте сақтауы өте маңызды. Балаларды жеке мысал келтіріп өрт қауіпсіздігі ережелерін сақтауға үйретіңіз. Біз балаларымызға үлкен қамқорлық жасау арқылы ғана бала тентектігінен орын алған өрттің алдын аламыз, үйімізді, мүліктерімізді және ең қымбат нәрсе - баланың өмірін сақтай аламыз. Әрине, өрт қауіпсіздігі ережелерін өзіңіз сақтаңыз, балаларға қылмыстық немқұрайдылыққа жол бермеңіз.

Ескелді ауданы ТЖБ баспасөз қызметі

ӨРТ ШЫҚҚАН ЖАҒДАЙДА «101», «112» НӨМІРЛЕРІНЕ ҚОҢЫРАУ ШАЛЫҢЫЗ

Аздап тұтану немесе өрт туындаған кезде дереу «101», «112» телефоны бойынша өртке қарсы қызметті шақырыңыз, тұтану ошағын жоюға және адамдар мен мүлікті үй-жайлардан эвакуациялауға кірісіңіз.
Қарапайым ережелерді есте сақтаңыз!
* Қосылған электр құралдарын қараусыз қалдырмаңыз.
* Электр сымдарының, розеткалардың, ажыратқыштардың жарамдылығын бақылаңыз.
* Қосылған электр үтіктер, электр плиталары, электр шайнектері жанбайтын тіреулерге (кірпіш, мәрмәр, керамика, гипс) қойыңыз.
* Балаларға сіріңкемен ойнауға және ағаш құрылыстардың жанында от жағуға, құрғақ шөп, терек мамықтарын жағуға жол бермеңіз.
* Егер сіз пәтерден кетсеңіз, ал кішкентай балалар үйде жалғыз қалса-олардан сіріңкелерді жасырыңыз, электр жылыту құралдарын алып тастаңыз, теледидарды өшіріңіз, пеште бықсыған көмірді сөндіріңіз.
* Жертөлге және шатырға кіретін есіктер құлыптармен жабылып, жертөле жанғыш қоқыстардан тазартылғанына көз жеткізіңіз.
* Төсекте темекі шегуге болмайды, әсіресе мас күйінде.
* Ақаулы пештерді қыздырмаңыз, құбырлар мен түтіндіктерді күйеден уақтылы тазалаңыз.
* Қосылған газ құралдарын қараусыз қалдырмаңыз
Есіңізде болсын! Өрт легче предупредить, чем потушить!
Өрт қауіпсіздігі ережелерін қатаң сақтау және өртке қарсы бұзушылықтарды уақтылы жою-тұрғын үй мен жеке мүліктің оттан сақталуына кепілдік беру.
Ескелді ауданы ТЖБ баспасөз қызметі.

ТЫРЫСҚАҚ – ҚАУПІ ТУРАЛЫ!

Тырысқақ (cholera) – антропонозды жіті ішек жұқпасы, құсу мен іш өту салдарынан ағзаның сусыздануына әкелетін аса қауіпті жедел ішек инфекциясы. Халықаралық медициналық – санитарлық ережелерге сәйкес карантиндік жұқпаларға жатқызылады.

Жұқпа таралуының жалғыз көзі – ауру адам немесе тырысқақ бойынша қолайсыз аймақтан келген қоздырғышты нәжіс немесе құсық арқылы бөлетін вибриотасымалдағыш. Мұндай жұғу жолы – ауыз – нәжістік деп аталады. Қоздырғыш жұқтырылған тамақ және су (жиі кездеседі) арқылы адам ағзасына түседі, ауру адаммен қатынаста болғанда немесе тұрмыстағы заттарды пайдаланғанда жұғады. Қоздырғыш суда, сүтте, ағынды суларда ұзақ уақыт бойы сақталады және қайнатқанда жойылады.

Vibrio cholerae бактериялары ас қорыту органдарына түсе салысымен сұйық, ауырсындырмайтын, жиі іш

өтуге әкелетін токсин бөледі. Ал жалпы ұлану тоқтаусыз құсуға әкеледі. Адам өзінен көп көлемде сұйықтық шығара бастайды, нәтижесінде ағза сусызданып, адам өліп кетуі де мүмкін. Тырысқақтың жасырын мерзімі қысқа – бір күннен бес күнге дейін. Ауру таралуының негізгі себебі қауіпсіз судың тапшылығы не жоқтығы, санитариялық құралдардың болмауы, бұған қоса, қоршаған ортаның нашар жағдайы, жеке бас гигиенасының сақталмауы болып табылады. Тырысқақ өте жұқпалы, және оған балалар да, ересектер де шалдығады. Басқа ішек ауруларынан ерекшелігі ол бірнеше сағат ішінде дені сау ересек адамның өзін өлімге душар етеді. Иммунитеті төмен тұлғалар, дұрыс тамақтанбайтын балаларға тырысқақ жұққанда өлім қаупі өте жоғары. Емдеу жасалмаса, өлім коэффициенті 30-50 пайызға дейін жетеді.

Медициналық көмекке дер кезінде жүгінсе, және емдеу дұрыс жүргізілсе, аурудың соңы, көп жағдайда сауығумен аяқталады. Тырысқақ ауруын жұқтырып алмау үшін келесіні жадынызда сақтауларыңыз қажет:

- Қолыңызды мұқият жуыңыз, әсіресе, тамақ дайындар және тамақтанар алдында.
- Ішуге және тіс тазалау үшін тек

қайнатылған суды немесе бөтелкедегі суды пайдаланыңыз.

- Ішуге және тұрмыстық жағдай үшін (жеміс-жидек, көкөністер, ойыншықтар және басқа заттарды жуу) кездейсоқ су көздерінің суын пайдаланбаңыз
- Ыстық шай немесе кофе, вино, сыра, газдалған сусын немесе алкогольсіз сусындар, сондай-ақ, бөтелкедегі немесе пакеттегі жеміс шырындары ішуге қауіпсіз. Сонымен қатар, ішу үшін тек сусындарды, сондай-ақ, сапасы кепілдендірілген өндірістік дайындалған шырындарды пайдаланыңыз.
- Саяхатқа шығарда бөтелкедегі суды және сусынды немесе Сіздің тұратын жеріңіздегі дәмхана мен мейрамханада термосқа құйып алынған шай, кофе қайнатылған суды өзіңізбен бірге алып жүріңіз.
- Көше саудасы жағдайындағы мұзды, жаңа сығылған шырынды, сондай-ақ, басқа да тамақ өнімдерін пайдаланбаңыз.
- Термикалық өңдеуден мұқият өткізілген өнімдерді пайдаланыңыз (қайнатылған, пісірілген/куырылған, ыстық сумен жуылған (жеміс, көкөніс) немесе қабығынан аршылған, т.б.).
- Белгісіз су қоймаларында суға түспеніз. Ұйымдастырылған демалысқа рұқсат етілген су қоймасына түсіңіз, тамағыңызды шаймаңыз және суды жұтпаңыз, әсіресе аш қарыңға.
- Шет елге шығар алдында аса қауіпті жұқпалы (тырысқақ) ауруларларымен халық аурушандығы туралы турист фирмасынан анықтап алаңыз;

Е. СЕЙСЕМБИНОВ, Ескелді аудандық СЗББ басшысы Д. БЕКТЕНОВ, жетекші маман

ДІНИ ЭКСТРЕМИЗМ ЖӘНЕ ТЕРРОРИЗМ ДЕГЕНІМІЗ НЕ?

Дінді өздерінің саяси мақсаттарына қолданатын экстремистік және террористік ұйымдар мемлекеттің ішкі қауіпсіздігіне және қоғамдағы бейбітшілік пен тұрақтылыққа ерекше қауіп төндіреді. Дін мен оның құндылықтарын бетперде еткен жалған уағызшылар жаһандық деңгейде алауыздық пен өшпенділік туғызып, төзімсіздік пен қысым орнатуда. Діни экстремизмнің басты сипаты – адамдарға ұстанатын сенімді бойынша өшпенділік пен озбырлықты, соның ішінде зорлық-зомбылықпен немесе күш қолдана отырып шақырумен байланысты қысым көрсету, сондай-ақ азаматтардың қауіпсіздігіне, өміріне, денсаулығына, сеніміне немесе құқықтары мен бостандықтарына қатер төндіретін кез келген діни тәжірибені қолдану. Діни экстремизм – діндегі шектен шыққан көзқарастар мен әрекеттерге берілгендік. Экстремизмнің қорқыту, үркіту, агрессиямен және шектен шыққан қаталдықпен сипатталатын белгілері көп. Оның кең мағынасындағы ұғымы – мемлекеттік құрылысты күштеп өзгерту немесе билікті басып алу, мемлекеттің егемендігі мен аумақтық тұтастығын бұзуға бағытталған діни мотивацияланған әрекет және осы мақсатта діни алауыздық пен өшпенділікті қоздыру.

алаңдаушылығын тудырады. Діни экстремизм кең таралған әлеуметтік-саяси құбылыс ретінде қоғам өмірінің әр саласына өзінің кері әсерін тигізуімен ерекшеленеді. Радикалды идеялардың дамуының жаңа кезеңінің бастауы экстремистік топтардың үгіт-насихат жұмыстарының киберкеңістікке ауысу үдерісі болып табылады. Экстремистік ұйымдардың негізгі мақсатты аудиториясы әлеуметтік, саяси, экономикалық және басқа факторлардың әсерінен берік идеологиялық көзқарасы қалыптаспаған жастар санаты (18-35 жас аралығы). Жастардың интернет арқылы радикалдануы жаһандық үдеріс, оның аясында әлеуметтік желілер зорлық-зомбылықты насихаттаудың, радикалды идеялардың таралуының стратегиялық құралы ретінде қолданылады. Әлеуметтік желілер мен SMM жарнамалық құралдарын пайдалану арқылы халықаралық террористік ұйымдардың көшбасшылары өз аудиториясының негізгі қажеттіліктерін анықтап, соған сәйкес материалдар дайындайды (жоғары сапалы аудио-бейне контент, мемдер, комикстер, суреттер, өлеңдер және т.б.). Бұл сыңақатерлер мемлекеттік органдар мен азаматтық қоғамдастық тарапынан жүйелі шешімдердің қабылдануын талап етеді. Жаңа технологиялардың даму ғасыры жастар арасында онлайн кеңістікте діни экстремизмнің алдын алудың тиімді тетігін құру қажеттілігін айқындады. Қазақстан Республикасы ұжымдық қауіпсіздік пен тұрақтылықты қамтамасыз ету жөніндегі халықаралық бастамалардың белсенді қатысушысы ретінде діни экстремизм мен терроризмге қарсы іс-қимылға ерекше көңіл бөледі. Бүгінгі таңда мемлекет ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге бағытталған іс-шаралардың кең спектрі өткізуде. Мемлекеттік бағдарлама шеңберінде онлайн кеңістікте діни экстремизмнің алдын алу бойынша қарсы насихат және ақпараттық-түсіндіру әдістері қолданылады. Қарсы насихат жұмысы әлеуметтік желілерде жергілікті Дін істері басқармалары мен «Дін мәселелерін зерттеу орталықтары» тарапынан жүргізіледі. Танымал әлеуметтік желілерге дін саласындағы өзекті мәселелер бойынша аудио-бейне материалдар, сұрақ-жауап, діни мамандар мен сарапшылардың дәрістері, пікірлері орналастырылады. Сонымен қатар, экстремизм мен терроризм идеяларын насихаттайтын материалдарды анықтау бойынша бұқаралық ақпарат құралдарына, интернет-ресурстарға, оның ішінде әлеуметтік желілерге тұрақты мониторинг жұмыстары жүргізіледі. Діни экстремизм мен терроризм қаупі туралы хабардар болу, дін саласындағы мәселелерді нұрғылым терең түсіну, экстремистік нарративтерге қарсы тұру, сыни ойлау дағдыларын қалыптастыру жастар арасында діни экстремизмнің алдын алу тәсілдерін енгізу кезінде ескеріледі. Жастар арасында діни экстремизмнің алдын алу мәселесі ең алдымен әр отбасының, қоғамның және мемлекеттің жауапкершілігі шеңберінде қарастырылады. Азаматтық қауымдастықтың мемлекеттік органдармен бұл бағытта бірлесу жұмыс атқаруы маңызды жетістіктерге жетуге мүмкіндік береді.

ЖШ АҚПАРАТ

МІНДЕТТІ ӘЛЕУМЕТТІК МЕДИЦИНАЛЫҚ САҚТАНДЫРУ ЖӘНЕ ТЕГІН МЕДИЦИНАЛЫҚ КӨМЕКТІҢ КЕПІЛДЕНДІРІЛГЕН КӨЛЕМІ АЯСЫНДА ТЕГІН ДӘРІ-ДӘРМЕК КІМДЕРГЕ БЕРІЛЕДІ?

Денсаулық сақтау саласындағы нормативтік құқықтық актілер азаматтарда белгілі бір аурулар болған кезде ТМККК және МӘМС қаражаты есебінен амбулаториялық деңгейде дәрілік заттар және медициналық бұйымдармен қамтамасыз етілуге құқылы екенін айқындайды.

Бүгінгі күні емханаларда МӘМС жүйесінде дәрілік заттар мен медициналық бұйымдардың 261 атауы 68 сырқат бойынша және ТМККК шеңберінде дәрілік заттар мен медициналық бұйымдардың 386 атауы 52 сырқат бойынша қамтамасыз етіледі.

МӘМС аясында, яғни «Сақтандырылған» мәртебесі болған жағдайда, амбулаториялық дәрі-дәрмекпен диспансерлік есепте тұрған жекелеген сырқаттары бар пациенттер қамтамасыз етіледі. Мыса-

лы темір тапшылығы бар фертильді жастағы әйелдер темір препараттарын ала алады, атероклероз ауруы бар және диспансерлік есепте тұрған пациенттер өз аурулары бойынша қанды сұйылтатын дәрілер (антикоагулянттар) мен басқа да парепараттарды ала алады. Яғни, динамикалық бақылауда тұрған әр пациент өзінің сырқаты бойынша препараттармен қамтамасыз етілуі қажет.

Естеріңізге сала кетейік, ағымдағы жылдың 1 қаңтарынан бастап артериялық гипертензия және аритмия аурулары бойынша амбулаториялық дәрі-дәрмекпен қамтамасыз ету МӘМС шеңберінде жүзеге асырылады. Яғни, осы сырқат бойынша дәрі-дәрмектерді алу үшін сақтандыру мәртебесі болуы керек.

Сондай-ақ МӘМС жүйесіндегі мәртебесіне қарамастан, ТМККК шеңберінде тегін дәрі-дәрмектермен диспансерлік есепте тұрған жекеле-

ген жағдайлары бар азаматтар, мысалы, психикалық және мінез-құлық бұзылыстары бар пациенттер, органдар мен тіндерді трансплантациялаудан кейінгі пациенттер, қант диабеті, бронх демікпесі, өкпе гипертензиясы, жүректің ишемиялық ауруы және басқа да сырқаттарға шалдыққан пациенттер қамтамасыз етіледі.

Тегін дәрі-дәрмектерді алу үшін ең алдымен рецепт тағайындауға тіркелген учаскелік дәрігерге жүгіну керек. Содан кейін дәрі-дәрмекті рецепт арқылы, жеке басын куәландыратын құжатты көрсете отырып емханадағы дәріханадан алуға болады.

Тегін дәрі-дәрмектердің толық тізімімен ҚР ДСМ №75 бұйрығынан таныса аласыздар.

«Әлеуметтік медициналық сақтандыру қоры» КЕАҚ Жетісу облысы бойынша филиалы

КТО МОЖЕТ ПОЛУЧИТЬ БЕСПЛАТНЫЕ ЛЕКАРСТВА В РАМКАХ ОСМС И ГОБМП?

Нормативные правовые акты в области здравоохранения регламентируют, что население страны при наличии определенных заболеваний может рассчитывать на лекарственные средства и медицинские изделия на амбулаторном уровне за счет средств ГОБМП и ОСМС.

На сегодняшний день в поликлиниках для пациентов, состоящих на учете с хроническими заболеваниями в системе ОСМС обеспечивается 261 наименований лекарственных средств и медицинских изделий по 68 нозологиям и в рамках ГОБМП - 386 наименований лекарственных средств и медицинских изделий по 52 нозологиям.

В рамках ОСМС, то есть имея статус «Застрахован», амбулаторное лекарственное обеспечение получают пациенты, состоящие на динамическом наблюдении, с отдельными установленными заболеваниями и состояниями. Например, женщины фертильного возраста, имеющие железодефицитную анемию, могут получать препараты железа, пациенты с диагнозом «Атеросклероз» получают антикоагулянты, то есть пациенты, состоящие на динамическом наблюдении, должны обеспечиваться препаратами по своему заболеванию.

Напомним, что с 1 января текущего года, амбулаторное лекарственное обеспечение по заболеваниям артериальной гипертензия и аритмия осуществляется в рамках ОСМС. То есть для получения лекарств по данным заболеваниям необходимо иметь статус застрахованности.

Также вне зависимости от статуса в системе ОСМС, бесплатными лекарствами обеспечиваются пациенты с отдельными состояниями, состоящие на динамическом наблюдении, например, имеющие психические и поведенческие расстройства, пациенты после пересадки органов и тканей, сахарным диабетом, астмой, легочной гипертензией, ишемическим заболеванием сердца и другие.

Для получения бесплатных лекарств нужно обратиться к своему участковому врачу за рецептом. А затем можно получить лекарство в аптеке при поликлинике с рецептом, предъявив документ, удостоверяющий личность.

С перечнем лекарств можно ознакомиться в приказе МЗ РК №75.

Филиал по области Жетісу
НАО «Фонд социального
медицинского страхования»

«Діни экстремизм - әлемге төнген қауіп»

ЖАНЫМА ЖАҚЫН – МАМАНДЫҒЫМ!

Қай мамандықты алсаңда, өзіне тән ерекше бір қасиеті бар. Мамандықтың бәрі жақсы, таңдауың дұрыс болса болғаны. Таңдауыңның берекесін көру үшін, тереңіне үңіліп, қадірін түсіне білуің керексің. Қасиетіне үңіліп, қыры мен сырын ұғына білген бүгінгі кейіпкер Ардақ Ерболқызы Баратказыева жайлы. Ардақ Ерболқызы Ескелді аудандық аурухананың күндізгі стационарда аға медбиге болып қызмет атқарады. Жаны жайсаң, антына берік аға медбике Ақсу ауданы, Қапал ауылының тумасы. «Денсаулық – зор байлық, адам бақытының бастауы» деген дана халқымыз әу бастан-ақ денсаулықтың қадірін жақсы білген. Бас ауыттырып, балтыр сыздаған мезетте ақ халатты абзал жандардың көмегіне зәру болып, дертімдізе шипа іздеп, аурухана жағалап кететініміз белгілі. Осы тұста адам жанына араша түсіп, науқастың денсаулығына дәрігерден артық қарамаса кем қарамайтын денсаулық жанашырлары – медбикелердің еңбегі өлшеусіз. 12 мамыр – жүгі ауыр, жауапкершілігі мол мамандықтың иесі – медбикелердің кәсіби мерекесі. Атаулы мереке қарсаңында адам жанына араша түсіп жүрген медбикелердің адал еңбегі жөнінде жазып, насихаттауды жөн көрдім.

-Ардақ Ерболқызы, сырауы көп, жауабы үлкен мамандықты таңдауыңыздың сыры неде? -Бұл мамандыққа келуіме бірден-бір ықпал еткен менің анам. Анам, жастайымыздан құлағымызға құйып отыратын. Бір үйде, бір дәрігер немесе медбике болу керек деп. Үйдің үлкенімін. Содан, да болар бірінші болып, бұл саланы таңдауым. Қызығы мен қиындығы мол бұл мамандық өзіме ұнайды, талай жақсы адамдармен әріптес атанып, жұмыс істеп келемін. Бұл салада ең бастысы, өз ісінді жақсы көріп қана қоймай, тәзімді болуы маңызды. Еңбек жолымда әртүрлі қызықтар да, қиындықтар да кездесті. Дәй тұра мамандығыма деген адалдық ең бірінші кезекте тұрады. Дертіне дауа іздеген жандар өз алғысын айтқанда бар шаршағаныңды бірден ұмытып кетесің. Дертінен айығып, жақсарғанын көргенімде жұмысыма деген құлшынысым одан әрі арта түседі. Әлемдегі ең мейірімді мамандық иесі атанғанымыз мақтан тұтамын. Қызметте қандай да бір жетістікке жетсем, ол осы қарапайым еңбегімнің жемісі деп білемін.

-Әттең, бекер таңдадым! Басқа жолға түсу керек еді-дейтін кездер бола ма? -Жо-жоқ, ойыма да кірмепті. Он бір жылдық тәжірибем бар бұл салада. Мен үшін аз емес, керісінше осы медицина саласында әрі қарай білімді

шыңдап, өзінді бұл жолдан жоғарыдан көргім келеді. Жаныма жақын мамандығым. Еш өкінбеймін. Оқуда жүрген кезімнен осы Ескелді аудандық ауруханадан практикадан өткенмін. Содан диплом алған соң да осы Қарабұлақ ауылына келдім. Бір орындамын. Ұжымым мен басшылығым тамаша. Жастарды қолдап, үнемі білмегенімді үйретіп, алға қарай тартып отырады. Жаңашылдыққа басым қараған ортаман алыс кете алмаймын. Медбикенің жұмысына ең қажет нәрсе – өз ісіне деген адалдық пен науқастарға жауапкершілікпен қарау. Жалпы, мейірбике науқасқа ең жақын әрі қамқоршы адам. Сол себепті мейірбикенің өз мамандығына деген сүйіспеншілігі, алдына келген науқасқа жанашырлық танытуы бәрінен маңызды. Бүгінде заман ағымына сай орта буын медицина қызметкерлеріне қойылатын талап деңгейі де жоғарылады. Қазіргі заманауи медбике жоғары білікті, терең білімді болуы қажет. Мейірбикенің әр күні науқастардың жағдайын жасап, бәйек болумен өтеді. «Медицина кәсібі – адамгершіліктің асылы» деп бекер айтылмаған. Біз де жүрегі жомарт, көңілі дария, елге сөзімен де, ісімен де шипа бола білген дәрігерлеріміз көп. Қарыштап күннен күнге дамып отырған медицина саласына көңілім толады. Үнемі оқып, ізденіп жүреміз. Дәрігерлерімізде үнемі білімін жетілдіріп отырамын. Бізде барлық жағдайлар жасалған. Заманына қарай адамы деп жатамыз. Әрбір өз ісін жетік меңгеріп, жақсы көрген маман иесіне қызметін атқару қиын емес деп ойлаймын. Дәрігер де, медбикелер де үнемі ізденіп үстінде. Біздің салада қателесуге жол жоқ. Әлемде ешқашан өлмейтін, даму үстінде ғана жүріп отыратын мамандықтардың бірі – ол медицина саласы. Медицинасы дамыған елдің болашағы жарқын болмақ. Өйткені медицина дамыса, елдің денсаулығы жақсарады, осылайша қоғам дамиды. Дамыған елдердің тәжірибелерін меңгеру арқылы озық елдердің қатарына енуі мақсат тұтқан еліміз соңғы жылдары денсаулық сақтау саласына аса мән беріп келеді. Нәтижесінде жыл сайын салада өзгерістер орын алып, тіпті шалғай аудандардағы емханаларға заманауи аппараттар үлестірілуде. Ал мемлекеттің басты байлығы адам десек, әрбіріміздің денсаулығымызды бақылайтын ақ халатты абзал жандардың қоғам алдындағы еңбегі еселі.

-Жақын «Жыл мейіргері-2024» байқауына қатысып, жүлделі орынды қанжығаңызға байлапсыз. Қатысудағы басты мақсатыңыз неде? -12-мамыр мейіргерлер күніне орай ұйымдастырылған бұл байқауға қатысуымның басты мақсаты, тәжірибе алмасып, білімді дамыту болды. Аяғымның ауырғанына қарамастан, байқаудан қалмадым. Өте үлкен, ауқымды деңгейде болды. Көп дайындалып, үлкен ізденіспен қатыстым. Енбегімнің жемісі, 1 орынға ие болдым. Мені қолдаған әріптестеріме, отбасыма үлкен алғысымды білдіремін. Аудандық байқаудан Облысқа жолдама алып, ол жақтан да 2 орынды иелендім. Бүгінгі таңда, Республикалық байқауға дайындық үстіндемін.

-Медицинаның негізгі бір төрт қасиетіне тоқталсаңыз? -Медицинаның мақсаттары ауру мен азапты жеңілдету, денсаулықты нығайту және аурудың алдын алу, өлімнің алдын алу, мүмкіндігінше ауруды емдеу және мүмкін емес адамдарға қамқорлық жасауды қамтиды. Медицинаның қасиеті көп қой. Бірін айтсаң бірі қалып жатады. Менің ойымдағы негізгілері осылар.

-Бүгінгі қарыштап жатқан

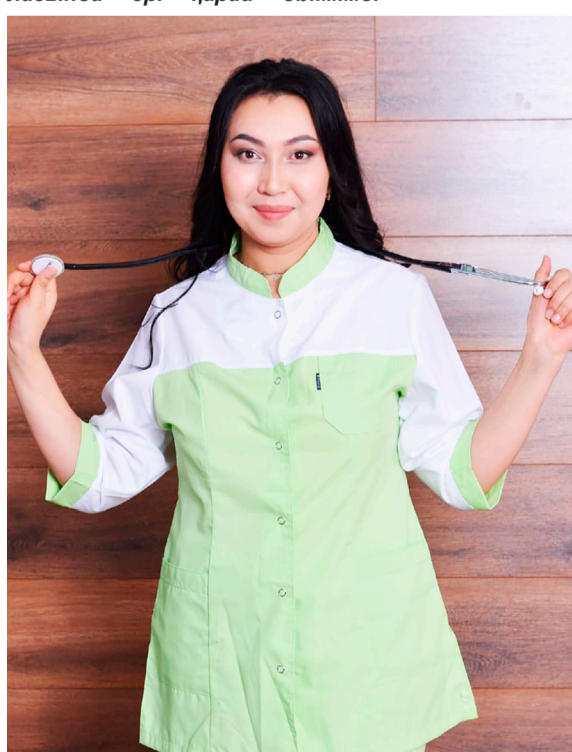

түсінігіңіздегі мейіргер кім? - Менің түсінігімдегі мейіргер үлкен мамандықтың иесі. Жаратқан мен Дәрігерден кейінгі адам арашасы. Емалушының жанашыр, психологы. Ал ғылыми тілмен -мейіргер білім мен шеберлігі бар, күтім процесіне жауапты, мейірімділік көрсете білетін маман болып саналады. Мейіргер — емделушіге толық күтім қамтамасыз ету үшін өзінің кәсіби психологиялық және рухани қасиеттерін дамытқан, бірегей қоғамның белсенді тұлғасы. Қоғам мен емделушілердің қажеттіліктерін денсаулықты сақтау үшін мейіргер жұмысын жалғыз және басқа да денсаулық сақтау саласындағы кәсіби жұмыскерлермен бірге атқара береді.

Медицина ғылымының өсіп-өркендеуіне байланысты денсаулық сақтау саласындағы медицина мейіргерлерінің рөлі артып келеді. Мейіргер мамандығының пайда болуы ағылшын қызы Флоренс Найтингельге байланысты. 1860 жылдың 24 маусымы — мейіргер ісі тарихындағы атақты күн. Бұл күні Лондонда Қасиетті Томас госпиталінде Флоренс Найтингельдің басшылығымен қайырымдылық мектебі ашылды. Осы мектепті бітіруші қыздар мен әйелдер тиянақты түрде ғылыми дайындықтан өтіп шығатын. Флоренс Найтингель қоғам алдында ең бірінші болып мейіргер жұмысының мерейін көтерді. Ол ауруларды күтуге арнайы дайындық керек екенін жұртшылыққа дәлелдеп, сол кезден бастап мейіргер ісінің негізі қаланды. Соңғы кезде мейіргерлік функциясына көзқарастар өзгеруде. Егер бұрын ацентт науқастарды күтуге бағытталса, қазіргі таңда мейіргерлер басқа мамандармен бірге басты міндеті ретінде денсаулықты сақтау, ауруды алдын алу, адамдардың индивидуалды мүмкіндіктеріне сәйкес барынша тәуелсіздігін қамтамасыз етуді жатқызады. Англияда белгілі бір аурулармен (қант диабеті, бронх демікпесі) ауыратын пациенттерге көмек көрсететін арнайы мамандандырылған мейіргерлер жалпы тәжірибедегі дәрігерлердің күнделікті қызметін — пациенттерді бақылау, оқыту сияқты амбулаторлық қабылдау жүргізуді, басқа медициналық және әлеуметтік қызмет көрсететін қызметкерлердің біліктілігін арттыруға бағытталған білім беру жұмыстарын атқара алады. -Бүгінгі медицина саласына көңіліңіз тола ма? Кешегі бұйыннан үйренгенім көп дедіңіз.

Ал, бүгінгі аға буын, жаңашыл дәрігер деп кімдерді айта аласыз? - М е д б и к е н і ң жұмысына ең қажет нәрсе – өз ісіне және науқастарға жауапкершілікпен қарау. Жалпы, мейірбике науқасқа ең жақын әрі қамқоршы адам. Сол себепті мейірбикенің өз мамандығына деген сүйіспеншілігі, алдына келген науқасқа жанашырлық танытуы бәрінен маңызды. Бүгінде заман ағымына сай орта буын медицина қызметкерлеріне қойылатын талап деңгейі де жоғарылады. Қазіргі заманауи медбике жоғары білікті, терең білімді болуы қажет. Мейірбикенің әр күні науқастардың жағдайын жасап, бәйек болумен өтеді. «Медицина кәсібі – адамгершіліктің асылы» деп бекер айтылмаған. Біз де жүрегі жомарт, көңілі дария, елге сөзімен де, ісімен де шипа бола білген дәрігерлеріміз көп. Қарыштап күннен күнге дамып отырған медицина саласына көңілім толады. Үнемі оқып, ізденіп жүреміз. Дәрігерлерімізде үнемі білімін жетілдіріп отырамын. Бізде барлық жағдайлар жасалған. Заманына қарай адамы деп жатамыз. Әрбір өз ісін жетік меңгеріп, жақсы көрген маман иесіне қызметін атқару қиын емес деп ойлаймын. Дәрігер де, медбикелер де үнемі ізденіп үстінде. Біздің салада қателесуге жол жоқ. Әлемде ешқашан өлмейтін, даму үстінде ғана жүріп отыратын мамандықтардың бірі – ол медицина саласы. Медицинасы дамыған елдің болашағы жарқын болмақ. Өйткені медицина дамыса, елдің денсаулығы жақсарады, осылайша қоғам дамиды. Дамыған елдердің тәжірибелерін меңгеру арқылы озық елдердің қатарына енуі мақсат тұтқан еліміз соңғы жылдары денсаулық сақтау саласына аса мән беріп келеді. Нәтижесінде жыл сайын салада өзгерістер орын алып, тіпті шалғай аудандардағы емханаларға заманауи аппараттар үлестірілуде. Ал мемлекеттің басты байлығы адам десек, әрбіріміздің денсаулығымызды бақылайтын ақ халатты абзал жандардың қоғам алдындағы еңбегі еселі.

шығыс медицинасына айтар ойыңыз... -Шығыс медицинасы қатар қалып келген емес. Бірақ, шатаспауымыз қажет. Алып-қашпа әңгімелердің арқасында, бұл салаға қатты беріліп кетуге болмайды. Бір-бірінен естіп кейде тіпті заманауи медицинаға сенбей жататындары да бар. Бұл дұрыс емес. Адам арашасына айналған ақ халатты абзал Дәрігерлеріміз жан-жақты өздерін дамытып, адам денсаулығы үшін өз денсаулықтарына да қарамап кетіп жататындары да өз емес. Негізі «ауырмайтын жол іздеу» бүкіл қазақ зиялыларының, өзін мәдениетті санайтын, қоғамда жоғары дәрежедегі өмір сүргісі келетін адамдардың арманы. -Медицина студенттер үшін тарих пен Гиппократ анты неге маңызды? -Медициналық білім нақты әлеуметтік, экономикалық және саяси процестер арқылы жасалады. Тарих клиниктердің толық емес білім жағдайында екіұштылыққа төзе білу және шешім қабылдау қабілетін дамыта отырып, білім өндірісі мен айналымының күтпеген жағдайына сыни көзқарасты береді. Гиппократ – дәрігерлік ілімнің атасы саналатын ежелгі оқымыстысы. Ол адам баласын түрлі ауру-сырқаудан, кесепаттан сақтандыру мақсатында көп еңбектенді. Бұл жолды адамзат алдындағы парызы деп білді. Платон, Аристотель сынды кемеңгерлер де оның ілімін мойындап, «ұлы» деп атақ берді. Ал Гиппократтың өз анты болды. «Өзімнің әл-қуатым мен ақылым жеткенше адал орындауға ант беріп, мойныма мына міндеттерді аламын: мені дәрігерлік өнерге үйреткенді өзімнің әке-шешеммен бірдей санаймын, онымен өз табысымнан қарайласып қажет болса қалса оның мұң-мұқтажын бөлісемін, оның ұрпақтарын өз бауырымдай көріп, егер олардың бұл өнерді үйренгісі келсе, еш ақысыз-пұлсыз және ешқандай шартсыз-ақ сабақ беремін. Өзімнің әл-қуатым, ақыл-ойым жеткенше сауығу режимін аурудың жанына жайлы етуге бағыштаймын, зәредей де нұқсан келтіріп, әділетсіздік жасаудан бой тартамын. Өзі өтінсе де ешкімге өлетін шара қолданбаймын және оның жолдарын да меңземеуім, сондай-ақ еш әйелдің бала тастауына сөзбекерлік жасамаймын. Өз өмірім мен өнеріме дақ түсірмей, мұнғаздай таза, ақаусыз сақтап өткіземін. Қай үйге кірсем де ол үйдің табалдырығын арам пиғыл, зымияндық ойдан аулақ, тек ауруға шапағат тигіземін деген ақ ниетіммен аттаймын... Халық үшін, ел үшін қажымай, талмай еңбек етіп келе жатқан қазақ дәрігерлері үшін де бұл ант қасиетті ереже саналады. Дәрігерлік жұмыстағы адалдық – қазақ дәрігерлерінің айнымас серті. Қазіргі заманда әлем бір орында тұрған жоқ. Күн сайын жаңашылдық, жаңа техника... Қай салада болмасын ұдайы дамып, жетіліп, өсу маңызды. Осы ретте, медицина саласы да дамудың дара жолына бағыт алып келеді. Ал білікті мамандарға жаңашылдықты уақытылы игеріп, оны тәжірибеде қолдана алу маңызды. Аудан медбикелері өркес жаңа білімге ұмтылып, арнайы біліктілікті арттыру курстарынан өтіп тұрады. Кейіпкеріміз алдағы уақытта да осы мақсатты арқау еткен курстар мен байқауларға қатысып, өзін үнемі дамыту үрдісінде екенін айтты. Ақ халатты абзал жан Ардақ Ерболқызына, адам денсаулығын құтқару жолына толағай табыс, қолына күш-қуат, деніне саулық тілейміз.

ОТБАСЫ ҚҰНДЫЛЫҒЫ – ҰЛТ ҚАЗЫНАСЫ

Сонау көне дәуірлерден бастау алатын, өзінің тарихи тәжірибесімен, игі салт, ізгі дәстүрлерімен мақтана алатын халықтың бірегейі – қазақ ұлты десек қателеспейміз. Халқымыздың осындай тамыры терең кеткен, тарихымен бірге жалғасып келе жатқан рухани байлықтарының бірі отбасы құндылықтары. Тіпті біздің рухани құндылықтарымыздың негізі де осы отбасылық дәстүрімізде жатыр десек те болады.

Халқымыздың рухани байлығының бірі – отбасы құндылықтары десек қателеспейміз. Мемлекет дегеніміздің өзі сол жекеден отбасын, отбасын қосындысынан құралады. Елдің келешегі әр отбасында тәрбиеленіп өскен азаматтарға байланысты. Ендеше отбасы құндылықтары әрқашан елдің де, биліктің де назарында болуы тиіс. Отбасы құндылықтары дегеніміз не? Оған қандай принциптерді, қасиеттерді жатқызуға болады.

Отбасылық құндылықтар қоғамның негізгі құрамдас бөлігі болып табылады және мәдениет пен адамгершілікті қасиетті қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Құндылықтар отбасы ішіндегі қарым-қатынас пен отбасы мүшелерінің өзара байланысын реттейтін принциптер, сенімдер мен нормалар жиынтығы деуге болады.

Отбасы құндылықтары бала тәрбиесінен бастап ересек отбасы мүшелерінің қолдауы мен құрметіне дейінгі барлық дүниеден көрінеді.

Отбасы құндылықтарының бірі – жанұядағы адамдардың бір-біріне деген сүйіспеншілігі мен қамқорлығы, махаббаты. Отбасының негізін, шындығында, махаббат сезімі құрайды. Бұл дегеніміз отбасы мүшелерінің бір-біріне көңіл бөлуі, қамқорлық жасауы, қолдау көрсетуі және отбасы мүшесін қандай кемшілігімен болса да қабылдай білу. Махаббат бар жерде өзара үйлесімділік, эмоционалды күшті байланыс, әрі бақытты отбасы болуға деген ұмтылыс болады.

Екінші маңызды отбасылық құндылық – құрмет көрсету. Сыйластық – әр отбасы мүшесін жеке тұлға ретінде мойындау, олардың пікірлерін, тілектерін мен қажеттіліктеріне құрметпен қарауды қамтиды. Сыйластық бағаланатын отбасында ашық диалог болады. Ондай отбасы өзара түсінісіп, адамның ерекшелігін, айырмашылығын қабылдай біледі. Әрбір отбасы мүшесінің жеке шекарасын, мәдени және діни дәстүрлерін құрметтеу – сенімді қарым-қатынас орнатуға және бірлікті нығайтуға ықпал етеді.

Сенім – бұл отбасылық үйлесімділікті сақтауда маңызды рөл атқаратын үшінші отбасылық құндылық болып саналады. Бұл – отбасының әрбір мүшесі басқа мүшелердің қолдауы мен оны ешқашан жолда тасмайтынына сен алатынын білдіреді. Сенім бар жерде адамдар өз ойлары мен сезімдерін ашық білдіре алады деген сөз, яғни қауіпсіздік атмосферасын құрылады. Сенім, сонымен қатар, эмоционалды байланыстың дамуына ықпал етеді әрі кикілжіңдерді бейбіт түрде ақылға салып шешуге көмектеседі.

Бақытты отбасына байланы-

сты тағы бір құндылықтың бірі – жауапкершілік. Жауапкершілік әр отбасы мүшесінің отбасы өміріне өзара қатысуы мен қосқан үлесінен тұрады. Бұл өз міндеттерін орындауды, басқа отбасы мүшелеріне көмектесуді және олардың шешімдері мен әрекеттері үшін жауапкершілікті қабылдауды қамтиды. Жауапкершілік отбасы ішіндегі сенімділік пен меншік сезімін дамытуға ықпал етеді.

Білім мен даму қатар алып жүру де маңызды отбасылық құндылықтар болып табылады. Білімді бағалайтын отбасы өз балаларын немере басқа мүшелерін үнемі оқытуға және дамытуға баса назар аударады. Білімге ұмтылуын, мектептер мен университеттерге баруын және білім беру процесіне белсенді қатысуын ынталандырады. Білім отбасының әр мүшесінің жеке дамуына ғана емес, сонымен бірге өмір сапасын жақсартуға көмектеседі.

Жалпы, отбасылық құндылықтар отбасы ішіндегі салауатты және бақытты қарым-қатынастың негізін құрайды. Құндылықтар үйлесімділікті, сенім мен сыйластықты қалыптастыруға, сондай-ақ жеке тұлғалардың дамуына және отбасы мүшелері арасындағы байланысты нығайтуға ықпал етеді. Шексіз сүйіспеншілік, құрмет, сенім, жауапкершілік және білімге деген ұмтылыс отбасына қиындықтарды жеңуге және бірге бақытты, тұрақты өмірге қол жеткізуге көмектесетін негізгі принциптер болып табылады.

Міне осындай принциптерге негізделген отбасы тату, кикілжіңді бірге отырып шешетін, психологиялық тұрғыда сау азаматтарды өсіріп шығарады. Бұл мемлекетіміз үшін аса маңызды дүние. Өз халқымыздың тарихы тұрғысынан қарайтын болсақ, қазақта үлкенге құрмет, кішіге ізет о бастан дәріптеліп, отбасының бұзылуына көп күш салған. «Ұяда не көрсең, ұшқанда соны ілесің» дегендей, отбасында әке мен шешенің жанжалын көріп өткен бала, азамат болғанда өзі көрген отбасын құратын болады. Мұны психолог мамандар да растайды. Ата-анасы тату, айрандай ұйыған отбасында тәрбие көрген баланың бойына отбасылық құндылықтар сіңіп, жанұя құру деген түсінікті маңызды зор, қасиетті ұғым деп қабылдамақ. Сондықтан қоғам тарапынан ғана емес, мемлекет тарапынан да ұлттық идеологияға назар аударылғаны дұрыс.

Халық арасындағы «Отан отбасынан басталады» деген қағидаға айналған сөз қай кезде болсын өзгерген емес, өзгермеуі те емес.

Елбасымыз «Отбасы – Қазақстан қоғамның діңгегі, экономикадағы, мәдениеттегі, әлеуметтік саясаттағы барлық жаңа жетістіктерінің негізі» деп бұл мәселені қоғам үшін қаншалықты маңызды екендігін көрсетіп берді. Отбасы - кез келген адам өмірінің ең маңызды бір бөлігі. Туған ұясы атанған отбасы қажеттілігін ешқашан жоғалтпайды. Өйткені, ол белгілі бір әлеуметтік институт. Тәрбиенің негізі жанұядан бастау алатындықтан, оған немқұрайлылық таныту мүмкін емес.

Қазақта «Ұяда не көрсең ұшқанда, соны ілерсің», «Ата көрген, оқ жонар, Шеше көрген тон пішер», «Кішіге ізет, үлкенге құрмет», «Атаға не қылсаң, алдыңнан сол келеді», «Әкеге қарап үл өсер, шешеге қарап қыз өсер» деген көптеген өлшемдер бар. Осы өлшемдерге қарайтын болсақ, бар мәселе отбасынан басталатынын ұғуға болады. Ұлт болашағында отбасы ең басты тұғырды иеленеді.

Отбасылық құндылықтарының мәуелі бейтараптығы ол ана. Ана өз ұрпағына дұрыс жолды меңзеп, жақсыдан үйренуге, жаманнан жүренуге, рухани бай болуымызға, халық үшін жанымызды пұда етуге септігін тигізеді. Ананы әр үйдің шам-шырағы, жанған бағы, құндылықтардың негізін салушы деуге болады. Анадан алынған тәлім-тәрбие өмір бойына созылады, оның бітіп қалатын тарифі жоқ. Жанұядағы ана орны ерекше болып қалмақ: «Ол алғашқы күннен бастап, басты борышын, яғни тәрбие жұмысын атқарады». Бойларымызға жақсылықты дарытқан, мардымды істер жасауға дағдыландырған барша аналарға мың алғыс!

Шаңырақ құндылықтарының екінші бір сатысы жақындарымен жалғасын табады. Мәселен, жанұядағы ата мен әженің рөлі де айрықша. Олардың дүниеге деген көзқарастары мен өзіндік талғамдары жасы кіші балаға өнеге болары анық. Кішкентай кезінен атасының, не болмаса әжесінің айтқандарына құлақ түретін ұрпақ болса, оның арты тек жақсылыққа әкеледі. Тәлім-тәрбиенің негізі ата-анадан кейін қастарындағы жақын адамдардан үлгі алу арқылы қалыптасады, өзіндік жеке ұстанымдарды дамытуға септігін тигізеді. Сол бір сәтте баланың жанына демеу бола тұрып, оған тәрбиенің дұрыс берілуін қадағалау маңызды рөл атқарады. Ұлы Абай атамыз былай деген екен: «Балаға көбіне үш алуан түрлі мінез жұғады: біріншісі - ата-анадан, екіншісі - ұстаздан, үшіншісі-құрбысынан». Сондықтан қаншалықты шаршап-шалдығып жүрсе де, ата-ана бала тәрбиесіне мән берулері тиіс. Ұрпақтар сабақтасығы тек осылайша жалғасын таппақ.

Ол халқымыздың тарихымен бірге сабақтасып келе жатқан отбасылық дәстүрлер, этика-

сы мен мәдениеті болып табылады. Жанұяның қалыптасып, дамуына қоғамның қалыптасуының рөлі айрықша маңызды саналады. Отбасы құндылықтарына негізделген салт-дәстүрлерді ұлықтау - ер азаматтың өзіндік міндеті болып саналады. Кез келген жанұяның өз ерекшеленетін құндылықтары болады. Олар бұрыннан келе жатқандар немесе жаңадан пайда болғандар да болуы мүмкін. Алайда, отбасыдағы құндылықтардың негізі махаббаттан, сенімнен, өзара түсіністіктен

бастау алып, алдағы өмірде де жалғасын табады десем, жаңылысқандық болмас. Өйткені, олар ғасырлар бойына маңызды жоймайтын құндылықтар. Осы бір құндылықтарды әрбір отбасы көздерінің қарашығындай сақтап, қастерлеп жүретін болса, нұр үстіне нұр болар еді. Кейінгі ұрпақ тәрбиесінде де орасан зор рөлді иемденетін сөзсіз. Кез келген бүлдіршін - ата-анасынан, тума-туыстарынан және жақын адамдарынан үлгі алып жүреді. Сол себепті, ертеңгі өмірдің болашағы, яғни жас балаға тәрбиенің мәнділігін, оның қаншалықты маңызды екендігін үнемі түсіндіріп отыру қажет. Ғасырдан ғасырға, жылдан жылға дәстүр болып жалғасын тауып келе жатқан отбасы құндылықтарының мәнін кетірмей, көрсінше өркендеп, алға басыуна септігімізді тигізейік. Отбасылық құндылықтарды қастерлеп, оларға кір келтірмей жүру - барша халықтың басты парызы.

Адам баласы үшін отбасы дегеніміз не? Бұл, ең алдымен, үй, оның түсінігі бойынша, ол туыстары мен жақындарына толы, тыныштық пен қолдау табуға болатын, бәрі сені жақсы көретін және қамқор болатын жерде. Бұл бүкіл өмірдің негізі болып табылады. Біз бәріміз бір отбасында дүниеге келеміз, ал есейе келе өз отбасымызды құрамыз. Әрине, әр отбасының өзіндік отбасылық құндылықтары болады. Отбасылық құндылықтар – бұл адамның адамға деген сүйіспеншілік пен қамқорлыққа толы қарым-қатынасы. Еркек пен әйел одақ құра отырып, оған әке-әйесінің үлесін қосады және осының бәрі отбасылық қатынастардың негізін қалайды, балаларының өсуіне жағдай жасайды. Егер ер адам мозаиканың кішкентай элементі болса, онда отбасы – бұл сүйіспеншілікпен және қамқорлықпен жасалған керемет және әдемі витраждар, және әркімнің өз ерекшелігі бар. Кейде табиғатынан мүлде басқа адамдардан қандай шедеврлер шығатыны таң қалдырады. Мүмкін, бұл өнерді түсіну үшін оны өзіңіз байқап көруіңіз керек шығар?

Отбасы – бәрі неден басталады. Адамның өмірі отбасынан басталады, оның азамат болып қалыптасуы осы жерде жүреді. Өйткені, дүниеге келген сәбиді қарсы алып, оны өмірге келген адамның берік негізі болып табылатын ата-ана махаббатымен қоршап алатын отбасы. Отбасы – қоғамның өте маңызды құрамдас бөлігі. Әрбір жеке отбасының өмір салты мен белгілі бір моральдық және рухани құндылықтары бар. Бала туылғаннан бастап белгілі бір отбасылық ережелер бойынша тәрбиеленеді. Тату және дені сау отбасында бала міндетті түрде осылай өседі. Кімде-кім өз үйінде бақытты болса, ол барлық жер-

де бақытты. Қандай отбасылар құрылатынына және қандай қоғам құрылатынына, дәлірек айтсақ, оны кім құратынына байланысты.

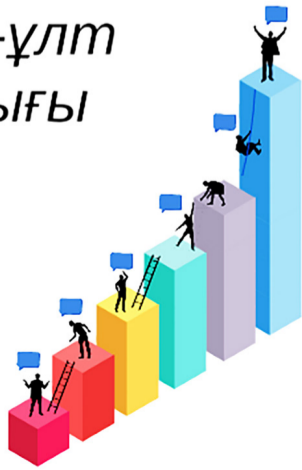
Жас ұрпақ тәрбиесінде теңдік және үйлесімділік секілді құндылықтар болуы маңызды. Яғни ол өзінің өсу, есею кезінде ақ сүт беріп асыраған ата-анасымен де, ұстаздарымен де үйлесім таба білуі тиіс. Сонда ғана тұлға бойында ұлттық рухани қасиеттер бірте-бірте қалыптасары сөзсіз. Тұлға бойындағы рухани құндылықтарды қалыптастырудың көзі, отбасы, әулет, әлеуметті орта, мемлекет болса, ұлттық құндылық, ұлттық салт-сана, ұлт алдындағы міндет, парыз, намыс, ұлттық рух, ұлттық салт-дәстүр, тұлға бойындағы ұлттық құндылықтың жоғары көрсеткіші. Ал ұлттық құндылықтар дегеніміз не? Қарапайым тілмен айтқанда, ұлттық құндылықтар белгілі бір ұлтқа, ұлт азаматына тән, адам қадір-қасиет, яғни ғасырлар бойы жинақтаған ұлттық рухани және материалдық құндылықтар. Оларға меймандостық, кісілік, сыйластық, имандылық, кішіпейілділік, салауаттылық, қайырымдылық, ізгілік, еркіндік, өнерпаздық, сыпайылық, мәдениеттілік, шығармашылық, рухани байлық, махаббат сынды қасиеттер жатады. Кез-келген ұлттың сипаты бес қағидаға келіп тіреледі: Біріншісі – тілі, екіншісі – діні, үшіншісі – дәстүрі, төртіншісі – тарихы, бесіншісі – атамекені. Құндылықтар – шынайы ғана болады, ол адамға тәуелді емес, дей тұрғанмен ол ең алдымен адам санасында орын алады. Құндылықтарды сезім арқылы қабылдап, ал сана арқылы түсінуге болады, соның нәтижесінде тұлға құндылықты игереді, соған сай әрекет етеді. Өз ұлттың қадірлеп, қастерлеген, ұлт қадірін білген азаматтың бірі Ж.Аймауытов: «Мен халыққа кіндігіммен байланып қалғанмын. Оны үзе алмаймын. Ұзу қолымнан келмейді» - дейді. Бұл дегеніміз бір адамзаттың тағдыры, тәрбиесі күллі ұлттың тәрбиесіне байлаулы деген сөз. Отбасы – жеке құндылықтарды қалыптастырудың қайнар көзі, тәрбиенің бастауы, әр үйде балалар санасына ұлттық құндылықтарға деген көзқарастарды, салт-дәстүрлер мен әдет-ғұрыптарды, даналық үздерді, тәрбиенің жоғарғы нәтижелерін сіңіретін де отбасы. Осы негізде отбасынан жалғасын табатын құндылықтар негіздерін ұмыт қалдырмай, жаңғыра түсейік, рухани болмысымызды жоғалтпайық!

Тек отбасын құру жеткіліксіз, сіз балаларыңызды дұрыс тәрбиелей білуіңіз керек, отбасында жылулық пен сүйіспеншілікті сақтап білуіңіз керек. Отбасы әр адамның тірегі болуы керек. Адам үшін қоғам отбасынан артық болмауы керек. Өмірінің қиын-қыстау сәттерінде адам әрқашан өзіне көмектесе алатын, кеңес бере алатын және жай ғана қолдау көрсете алатын адамдарға ие болуы керек.

Отбасы бізге отбасының өміріміздегі маңыздылығы туралы тағы бір рет ойлануға және жақын адамдарымызға көңіл бөлуге мүмкіндік береді.

Отбасы - адамзаттың алтын діңгегі іспеттес, оның ұрпаққа деген ықпалын өмірдегі ешбір күшпен салыстыруға болмас. Жастарды ұлттық нышандағы құндылықтарымызды бағалауға, оларды сақтап отырып, келер ұрпаққа жеткізуге тәрбиелеу бүгінгі таңның өзекті мәселесі. Отбасы - жеке құндылықтарды қалыптастырудың қайнар көзі, тәрбиенің бастауы, әр үйде балалар санасына ұлттық құндылықтарға деген көзқарастарды, салт-дәстүрлер мен әдет-ғұрыптарды, даналық үздерді, тәрбиенің жоғарғы нәтижелерін сіңіретін де отбасы. Осы негізде отбасынан жалғасын табатын құндылықтар негіздерін ұмыт қалдырмай, жаңғыра түсейік, рухани болмысымызды жоғалтпайық!

Отбасы-ұлт құндылығы

ШАРУА НЕМЕСЕ ФЕРМЕР ҚОЖАЛЫҒЫН ЖҮРГІЗУ ҮШІН УАҚЫТША ӨТЕУЛІ ЖЕР ПАЙДАЛАНУ (ЖАЛҒА АЛУ) ҚҰҚЫҒЫН БЕРУ ЖӨНІНДЕГІ КОНКУРС ЖАРИЯЛАУ ТУРАЛЫ ХАБАРЛАМА

Жетісу облысы, Ескелді ауданының әкімдігі, Қазақстан Республикасы Жер кодексінің 43-1 бабында және «Шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) құқығын беру жөніндегі конкурсты ұйымдастыру мен өткізу қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары – Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2018 жылғы 20 желтоқсандағы № 518 бұйрығы негізінде, «Шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) құқығын беру жөніндегі конкурс өткізетіндігі туралы хабарлайды:

Конкурсқа қатысу үшін өтінімдерді (конкурстық ұсыныс) қабылдау, жергілікті «Жетісу шұғыласы» газет бетіне жарияланған соң күнітезбелік 30 күннен кейін, он бес жұмыс күні ішінде, яғни 2024 жылдың 19-маусымынан 10-шілде дейін қабылданады. (040500 Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қарабулақ ауылы Оразбеков көшесі, 67), Ескелді ауданының әкімдігі №5 кабинетке табыс етеді.

Конкурсқа қатысу туралы өтінімдерді қабылдаудың (конкурстық құжаттаманы) соңғы мерзімі: 2024 жылдың 10-шілде айының 18 сағат 30 минутқа дейін. Конкурстық өтінімдер салынған конверттер 2024 жылдың 11-шілде айының 10 сағат 00 минутта мына-мекен жайда ашылады: Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қарабулақ ауылы Оразбеков көшесі, 67, аудан әкімдігінің үлкен мәжіліс залында.

Шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) құқығын беру жөніндегі конкурста қатысуға өтінімде:

- 1) Қазақстан Республикасының мемлекеттік емес заңды тұлғалары үшін – заңды тұлғаның атауы, оның тұрған жері, заңды тұлға ретінде мемлекеттік тіркелуі (қайта тіркелуі) туралы мәліметтер, жарғылық капиталдағы (жарғылық капиталдың жалпы мөлшерінен) үлестерінің мөлшері көрсетіле отырып, өтінім берушінің – заңды тұлғаның басшылары мен қатысушылары немесе акционерлері туралы мәліметтер, өтінім берушінің үлестес тұлғалары туралы мәліметтер;
  - 2) жеке тұлғалар үшін – өтінім берушінің тегі, аты және әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілген болса), тұрғылықты жері, азаматтығы, жеке сәйкестендіру нөмірі, өтінім берушінің жеке басын куәландыратын құжат туралы мәліметтер;
  - 3) өтінім беруші үміттеніп отырған жер учаскесінің орналасқан жері;
  - 4) конкурстық ұсыныс;
  - 5) өтінім беруші шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) құқығын беру жөніндегі конкурстың жеңілмеуі деп танылған жағдайда, шаруа немесе фермер қожалығын не ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскесін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) шартына қол қою қажеттігі туралы хабарламаны алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде көрсетілген шартты жасасу жөніндегі міндеттеме қамтылуға тиіс.
- Шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) құқығын беру жөніндегі конкурста қатысуға өтінімді жеке тұлғаның немесе Қазақстан Республикасының мемлекеттік емес заңды тұлғасының уәкілетті өкілдері Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес берілген және ресімделген сенімхаттың негізінде ұсына алады.
- Конкурстық ұсыныста мынадай құжаттар болуы қажет:
- 1) бизнес-жоспар (инвестициялардың болжамды көлемі, ауыл шаруашылығы дақылдарын өсіру алаңдары, ауыл шаруашылығы жануарларының мал басы, қолданылатын агротехнологиялар, ауыл шаруашылығы техникасы мен технологиялық жабдықтың, ауыл шаруашылығы саласындағы білікті мамандардың болуы, ашылатын жұмыс орындарының саны);
  - 2) шаруашылық ішілік жерге орналастыру жобасын жасау және игеру, ауыл шаруашылығы инфрақұрылымын дамыту іс-шараларын орындау жөніндегі міндеттемелер;
  - 3) ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерді ұтымды пайдалану қағидаларын қоса алғанда, Қазақстан Республикасы жер заңнамасының талаптары орындау, өңірдің мамандануына сәйкес ауыл шаруашылығы дақылдарының өгіс алаңдары құрылымын ертарпапандыру бойынша индикативтік көрсеткіштерді орындау, ғылыми негізделген агротехнологияларды, фитосанитариялық және карантиндік талаптарды сақтау жөніндегі міндеттемелер қамтылуға тиіс.

Конкурстық ұсыныс, «электрондық үкімет» веб-порталы арқылы беру жағдайларын қоспағанда, беттері нөмірленіп, тігілген түрде, жабық конвертте ұсынылады. Конкурстық ұсыныста өтінім беруші ұсынған міндеттемелер мен бизнес-жоспар шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскесін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) шартының ажырамас бөлігі болып табылады. Сонымен қатар, Конкурстық ұсынысты, «электрондық үкімет» веб-порталы арқылы беру жағдайларын қоспағанда, конкурста қатысушы беттері нөмірленіп, тігілген түрде мөрленген немесе өшірлімелітің сиямен жазылған жабық конвертте ұсынады, конкурстық ұсыныстың соңғы беті жеке тұлғалар (немесе сенімді өкіл) үшін - қатысушының қолымен және заңды тұлғалар үшін - бірінші басшының (немесе сенімді өкіл) қолымен және мөрмен (бар болса) куәландырылады. Өтінімде және конкурстық ұсыныста қатысушыға грамматикалық және арифметикалық қателерді түзетуі қажет болған жағдайларды қоспағанда, жолдар арасында ешқандай кірістірмелер, өшірулер немесе қосыл жазулар болмауы тиіс.

Конкурстық ұсыныстың жабық конвертінде «шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) құқығын беру жөніндегі конкурс» және « жылы _____ » _____ « дейін ашуға болмайды» (ашудың нақты күні көрсетіледі) деген сөздер жазылады.

Ауыл шаруашылығымен айналысатын тұлғалар конкурста қатысу үшін қосымша ақпарат пен анықтама алу үшін Ескелді ауданының ауыл шаруашылығы мен жер қатынастары бөліміне (72836) 3-17-68 телефон арқылы хабарласуға болады. (мекен-жайы: Ескелді ауданы, Қарабулақ ауылы, Сәтпаев көшесі, 65 ғимаратының 3 қабаты 20 кабинет.)

Ескелді ауданының ауыл шаруашылығы мен жер қатынастары бөлімі

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ КОНКУРСА ПО ПРЕДОСТАВЛЕНИЮ ПРАВА ВРЕМЕННОГО ВОЗМЕЗДНОГО ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЯ (АРЕНДЫ) ДЛЯ ВЕДЕНИЯ КРЕСТЬЯНСКОГО ИЛИ ФЕРМЕРСКОГО ХОЗЯЙСТВА, СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА

Ескельдинский районный акимат в соответствии со статьей 43-1 Земельного Кодекса Республики Казахстан и Приказа № 518 от 20 декабря 2018 года Заместителя Премьер-министра Республики Казахстан - Министр сельского хозяйства Республики Казахстан «Об утверждении Правил организации и проведения конкурса по предоставлению права временного возмездного землепользования (аренды) для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства», в районной газете «Жетісу шұғыласы» и интернет-ресурсе Акимата Ескельдинского района объявляет о проведении конкурса по предоставлению права временного возмездного землепользования (аренды) для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства.

Заявки на участие в конкурсе (конкурсная документация) будут приниматься по истечении 30 календарных дней после публикации, в течении 15 рабочих дней; с 19 июня по 10 июля, по адресу: (040500 область Жетісу, Ескельдинский район, с. Карабулак, ул. Оразбекова №67), в кабинете №5 Акимата Ескельдинского района. Прием заявок на участие в конкурсе (конкурсная документация) заканчивается : 10 июля 2024 года, в 18 часов 30 минут. Открытия конвертов с конкурсной документацией будет проведена 11 июля 2024 года в 10 часов 00 минут (область Жетісу, Ескельдинский район, с. Карабулак, ул. Оразбекова №67) в большом зале районного акимата.

Заявка на участие в конкурсе по предоставлению права временного возмездного землепользования (аренды) для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства должна содержать:

- для негосударственных юридических лиц Республики Казахстан – наименование юридического лица, его место нахождения, сведения о государственной регистрации (перерегистрации) в качестве юридического лица, сведения о руководителях и участниках или акционерах заявителя – юридического лица с указанием размера их доли в уставном капитале (от общего размера уставного капитала), сведения об аффилированных лицах заявителя; для физических лиц – фамилию, имя и отчество (если оно указано в документе, удостоверяющем личность) заявителя, место жительства, гражданство, индивидуальный идентификационный номер, сведения о документе, удостоверяющем личность заявителя; местоположение земельного участка, на который претендует заявитель;
- конкурсное предложение;
- обязательства по заключению договора временного возмездного землепользования (аренды) земельного участка сельскохозяйственного назначения для ведения крестьянского или фермерского хозяйства либо сельскохозяйственного производства в течение трех рабочих дней со дня получения уведомления о необходимости подписания указанного договора в случае признания заявителя победителем конкурса по предоставлению права временного возмездного землепользования (аренды) для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства.

Заявку на участие в конкурсе по предоставлению права временного возмездного землепользования (аренды) для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства могут представлять уполномоченные представители физического лица или негосударственного юридического лица Республики Казахстан на основании доверенности, выданной и оформленной в соответствии с законодательством Республики Казахстан.

Конкурсное предложение должно содержать: бизнес-план (прогнозный объем инвестиций, площади возделывания сельскохозяйственных культур, поголовье сельскохозяйственных животных, применяемые агротехнологии, наличие сельскохозяйственной техники и технологического оборудования, квалифицированных специалистов в области сельского хозяйства, количество создаваемых рабочих мест);

обязательства по составлению и освоению проекта внутрихозяйственного землеустройства, выполнению мероприятий по развитию сельскохозяйственной инфраструктуры; обязательства по исполнению требований земельного законодательства Республики Казахстан, включая правила рационального использования земель сельскохозяйственного назначения, выполнению индикативных показателей по диверсификации структуры посевных площадей сельскохозяйственных культур в соответствии со специализацией региона, соблюдению научно обоснованных агротехнологий, фитосанитарных и карантинных требований.

Конкурсное предложение представляется в закрытом конверте в прошитом виде с пронумерованными страницами, за исключением случаев его подачи посредством веб-портала «электронного правительства». Обязательства и бизнес-план, предложенные заявителем в конкурсном предложении, являются неотъемлемой частью договора временного возмездного землепользования (аренды) земельного участка сельскохозяйственного назначения для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства. В заявке и на конкурсном предложении не должно быть никаких вставок между строчками, подтирок или приписок, за исключением тех случаев, когда участнику необходимо исправить грамматические или арифметические ошибки. В закрытом конверте конкурсного предложения указывается надпись «Конкурс по предоставлению права временного возмездного землепользования (аренды) для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства» и «Не вскрывать до: « _____ » _____ года» (указывается точная дата).

Для получения дополнительной информации и запроса звоните в отдел сельского хозяйства и земельных отношений Ескельдинского района тел: 8 (72836) 3-17-68 (адрес: Ескельдинский район, с. Карабулак, ул. Сәтпаева № 65 3 этаж, кабинет №20.)

Отдел сельского хозяйства и земельных отношений Ескельдинского района

ПЕРЕЧЕНЬ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО НАЗНАЧЕНИЯ, ВЫСТАВЛЯЕМЫХ НА КОНКУРС

Лоты №	Местоположение земельного участка (сельский округ)	Площадь га.	Вид угоды земельного участка	Качественные характеристики почвы	Баллы бонитета	Водообеспеченность	Сельскохозяйственная специализация региона	Срок аренды
1	Акынсаринский с/о	14,2	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
2	Акынсаринский с/о	14	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
3	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
4	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
5	Акынсаринский с/о	14,9	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
6	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
7	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
8	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
9	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
10	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
11	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
12	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
13	Акынсаринский с/о	12,7	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
14	Акынсаринский с/о	12,6	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
15	Акынсаринский с/о	17	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
16	Акынсаринский с/о	16	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
17	Акынсаринский с/о	17	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
18	Акынсаринский с/о	10	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
19	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
20	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
21	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
22	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
23	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднесиловые	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
Всего		338,4						

АҚПАРАТТЫҚ АНЫҚТАМАЛЫҚ ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ САЛАСЫНДАҒЫ ЖАҒАЛЫҚТАР

Бас прокуратураның құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі комитеті қатқор.gov.kz ақпараттық порталында әрекетке қабілетсіз және әрекетке қабілеттілігі шектеулі деп танылған тұлғаларға қатысты тексеру функционалын іске асырды.
Көрсетілген функционал азаматтардың ыңғайлығы мен уақытты үнемдеу үшін жасалған, яғни өтініштерді уәкілетті органға жолдап, оған жауабын 15-20 күн күтудің қажеті жоқ.
Сервис интернет-ресур-

старды пайдаланушыларға үйден шықпай-ақ сот әрекетке қабілетсіз және әрекетке қабілеттілігі шектеулі деп танылған тұлғалар туралы мәліметтердің арнайы есепте болуы немесе болмауы туралы ақпаратты қысқа мерзімде алуға мүмкіндік береді.
Ақпаратты алу үшін қатқор.gov.kz порталына өту керек, одан әрі Сот әрекетке қабілетсіз немесе әрекетке қабілеттілігі шектеулі деп танылған тұлғалардың тізілімі бөлімінде ЖСН мен жеке басты

куәландыратын құжаттың деректерін енгізу қажет.
Одан кейін жүйеде анықтама қалыптастырылады, оны талап ету орны бойынша ұсыну үшін қағаз түрінде басып шығаруға болады. Аталған анықтама электрондық цифрлық қолтаңба арқылы куәландырылған және ресми құжат болып табылады.
Мерейхан СЕРІКЖАН, ҚР БП ҚСЖАЕАЖК-нің Жетісу облысы бойынша Департаментінің қылмыстық саладағы құқықтық ақпаратты қалыптастыру аға прокуроры

АБАЙЛАҒЫЗ - ИНТЕРНЕТ АЛАЯҚТАР!

Жетісу облысы бойынша жыл басынан бері 124 интернет алаяқтық фактілері тіркелді, бұл республика аумағында 5070 тіркелген алаяқтықтың жалпы санының 7,2% құрайды.
124 интернет алаяқтық фактілері өңірлер бөлінісінде: Талдықорған қаласы-84, Текелі – 6, Ақсу – 2, Алакөл – 9, Ескелді – 8, Кербұлақ – 6, Көксу – 1, Қаратал – 4, Панфилов – 1, Сарқанский - 3. Көбінде, бұл қылмыстың түрлі ұялы телефондарды қолдану арқылы жасалады.
Алаяқтар банктік ақпаратқа қол жеткізу үшін азаматтардың қажетті жеке мәліметтерін алудың түрлі тәсілдерін қолданады: жоғары лауазымды полиция қызметкерлері WhatsApp мессенджеріне алдын ала қолдан жасалған, растайтын құжаттарды тастай отырып ұсынады: елтанбалы мөрмен расталған қызметтік куәліктерді, қылмыстық іс қозғау туралы қаулы түрлі банктердің қаржы бөлімдерінің қызметкерлері ұсынады.

қонырауларды бақылау қиын, өйткені бұл адамдар ел ішінде де, одан тыс жерлерде де болуы мүмкін.
Интернет-алаяқтық «Колеса», «Қрыша», «OLX» интернет-сайттарын пайдалану арқылы да жасалады.
Әлеуметтік желілер арқылы: «Инстаграмм», «Телеграмм», «Фейсбук», «ВКонтакте» арқылы мүлкіті сату туралы хабарландыруды жариялау кезінде. Сонымен қатар, алаяқтар көбінесе қымбат заттардың өте төмен құнын пайдаланады, осылайша сатып алушыларды тартады.
Қазіргі уақытта қылмыстың осы түрін жандандыруға байланысты ішкі істер органдары қылмыстың осы түрін жасауға жол бермеуге бағытталған шаралар қабылдауда. ИІМ қылмыскерлердің алаяқтық әрекеттері туралы ескерту сипатындағы SMS хабарламалар жібере басталды.
Республиканың ішкі істер органдары азаматтарды сақ болуға және негізгі сақтық шараларын ұстануға шақырады.
ИІМ негізгі ұсынымдары:

тар мен кодтық сөздерді және т.б. бермеуді талап етеміз.
3. Жеке деректерді белгісіз және тексерілмеген сайттарға және басқа көздерге бермеңіз. Тексерусіз алдын ала төлем жүргізбегеніз. Тауарды алғаннан кейін төлем туралы келісуге тырысыңыз. Мұндай қызметтер, мысалы Қазпоштамен көрсетіледі.
4. Күмәнді мәмілелер бойынша аударымдарды жүзеге асырмаңыз, ашық кіріс кезінсіз қаржылық схемалардан сақ болыңыз.
5. Қолданбаларды орнату үшін тек ресми App Store, Play Market және т.б. пайдаланыңыз.
6. Өтпеуге сілтемелер бойынша жіберуді, мысалы жалған төлемдер жасалғандай болып көрсетілуі мүмкін, жеке тұлғалар төлем жасау үшін жеке ұялы телефондағы бағдарламалардың СПАМ-сілтемесі жеке терезесі арқылы белгісіз тұлғалардан хабарлама ретінде келуі мүмкін.
7. Банкинг қызметтеріне қолжетімділік құпия сөздерін үнемі ауыстырып отыруды, яғни 3D қорғауды және банктер ұсынатын басқа да, қауіпсіздік шараларын пайдаланып отыруды.
8. Негізінде тұлғаларға өздерінің шоттарындағы ақша қозғалысын жиі тексеріп отыруды ескертеміз.

Мысалы, Талдықорған қалалық полиция басқармасымен аз. А. арызы бойынша тергеп-тексеру жүргізілуде, іс құжаттарына сәйкес белгісіз тұлғалар оның атынан онлайн несие алып, алған қаражатты жымқырған.
Көбінде Сізге несие рәсімделгені туралы жаңылыстырады және олар банк картасы бойынша мәліметтерді, карточка нөмірін, банк картасының артқы жағында орналасқан CV кодын хабарлауды сұрайды.
Көбінде алаяқтар WhatsApp мессенджеріне қонырауларды пайдаланады, өткені WhatsApp

1. Ешқандай жағдайда банктер немесе құқық қорғау органдары қызметкерлерінің несие беру, мүлкіті сату және ақшасын қауіпсіз шоттарға аудару немесе несие беру туралы телефон нұсқауларын орындамаңыз. Құқық қорғау органдары телефон арқылы арнайы операциялар жүргізбейді.
2. Өзінің дербес деректерін, пластикалық карталардың деректемелерін ешкімге хабарламау, аударымдар туралы түбіртектерді, тіпті банк, полиция қызметкерлері болып табылатын тұлғаларға код-

Айдын БОЛАТҰЛЫ, Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасы Құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі комитетінің Жетісу облысы бойынша Департамент бастығы аға әділет кеңесшісі

ҚҰРМЕТТІ ҚАЛА ЖӘНЕ АУДАН ТҰРҒЫНДАР НАЗАРЫНА

Құқықтық статистика органдарымен көрсетілетін мемлекеттік қызмет алу тәртібіндегі оң өзгерістер енгізілгенін хабарлайды.
Құқықтық статистика органдарымен мемлекеттік қызметтің 3 түрі көрсетіледі: соттылықтың болуы туралы анықтама, мұрағаттық анықтама және прокуратура органдарынан, тергеу және анықтау органдарынан шығатын ресми құжаттарға апостиль қою туралы анықтама беру.
Мемлекет Басшысының мемлекеттік қызметті электрондық форматқа көшіру бойынша тапсырмасын іске асыру шеңберінде Комитет мемлекеттік қызметтің үш түрін автоматтандыру және оңтайландыру жөнінде бірқатар іс-шаралар жүргізді.
Сонымен, «Соттылықтың болуы немесе болмауы туралы анықтама беру» мемлекеттік қызмет толық автоматтандырылды.
Құжаттарды қабылдау және мемлекеттік қызметтерді көрсету нәтижесін беру www.egov.kz «Электрондық үкімет» веб-порталы (әрі қарай – портал) арқылы альтернативті түрде де, сонымен бірге анықтаманы қағаз үлгісінде алу қажет болған жағдайда Мемлекеттік корпорация арқылы жүзеге асырылады.
Сонымен бірге, қызметтерді оңтайландыру шеңберінде азаматтарға жылжымалы жүйенің абоненттік қондырғысы арқылы, яғни eGov порталының мобильдік қосымшасы арқылы электрондық анықтама алу мүмкіндігі берілген.
Азаматтарға арналған жаңа енгізулердің бірі Мемлекеттік корпорация филиалының мекенжайын таңдаумен шетелге шығу үшін анықтама алуға электрондық сұрау беру мүмкіндігі болып табылады, ол жерде қағаз түрінде жауап алуға болады. Бұрынғы Мемлекеттік корпорацияға міндетті бара отыра қағаз варианты ғана жіберу мүмкін болатын.
Электрондық анықтаманы «EgovKzBot» Telegram-бота көмегімен алуға болады. Анықтама алу үшін «Мобильді азаматтар базасына» (МӘБ) тіркелу қажет. Бұл үшін eGov.kz порталында Жеке кабинетке өзінің деректерін енгізу қажет. Анықтама алу үшін Telegram мессенджерді көшіру керек, «EgovKzBot» іздеу жолына енгізу, енгізу/қайта енгізу. Әрі қарай «Қызметтер» бағанында «Соттылықтың болуы немесе болмауы туралы анықтама беру» атты сервисті таңдау, содан кейін азаматқа растау коды көрсетілген SMS – хабарлама келеді, кодты енгізгеннен кейін соттылықтың болуы немесе болмауы туралы ақпарат берілетін болады.
Сондай-ақ, порталда электрондық анықтаманы ЭЦҚ қоймай-ақ «Бір реттік SMS паролінің сервисінің» көмегімен алуға болады.
Сонымен қатар, порталда «Үшінші тұлғалармен анықтама алу сервисі» жүзеге

асырылған. Енді, жұмыс берушілердің өздері он-лайн қызметін қолдана отыра «жеке кабинет» және (немесе) sms-расту арқылы сұрау жіберілетін адамға қатысты, адамдардың келісім шарты болған кезде басқа адамдарға қатысты соттылықтың болуы немесе болмауы туралы электрондық сұрау жібере алады.
Осындай қызметті алудың негізгі шарты МӘБ-на тіркеу болып табылады. МӘБ-не тіркелу үшін қызмет алушыға порталдағы «жеке кабинетте» «телефон» деген бағанда телефон нөмірін көрсетер керек немесе оны ЖСН-ді Мемлекеттік корпорацияның кез келген фронт-офисіне тіркеу қажет.
«Комитеттің және оның аумақтық басқармаларының мұрағаттары шеңберінде мұрағаттық анықтамаларды және/немесе мұрағаттық құжат көшірмелерін беру» мемлекеттік қызметі ішінара автоматтандырылған.
Қызмет алуға үшін электрондық сауалдарды жіберу сервисі портал арқылы іске қосылды. Қазіргі уақытта, қызметті портал арқылы немесе Мемлекеттік корпорация арқылы тапсыруға болады. Қызметтің нәтижелерін Мемлекеттік корпорациясы арқылы ғана алуға болады. Қызмет көрсету мерзімі 30 күнтізбелік күннен 10 күнтізбелік күнге дейін қысқартылған.
«Прокуратура органдарынан, тергеу және анықтау органдарынан шығатын ресми құжаттарға апостиль қою» мемлекеттік қызметі автоматтандырылмаған, ол Мемлекеттік корпорация арқылы қағаз түрінде көрсетіледі. Қызмет көрсету мерзімі 5 жұмыс күні. Прокуратура органдарынан шығатын апостиль қоятын құжаттардың 99% есепке ала отыра, соттылықтың болуы немесе болмауы туралы анықтаманы құрайды, мынадай мүмкіндік іске асырылады:
-композиттік қызметке электрондық өтініш беру –соттылықтың болуы немесе болмауы туралы апостиль қойылған анықтама;
-мемлекеттік бажды онлайн режимінде электрондық үкіметтің төлем шлюзі (ЭУТШ) арқылы төлеу;
-қызмет алушының филиалдың мекенжайын порталда таңдау.
Қызметтердің нәтижелерін қағаз түрінде алу үшін қызмет көрсететін Мемлекеттік корпорациялар.
Комитеттің қызметін электрондық форматқа 100% көшіру мақсатында, ҚР ӘМ «Е-Апостиль» сервисін іске асыру шеңберінде апостильдендіру бойынша қызметтерді электрондық форматқа толық көшіру жұмысы жүргізілуде.

Төребеков Айдын БОЛАТҰЛЫ, Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасы Құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі комитетінің Жетісу облысы бойынша Департамент бастығы аға әділет кеңесшісі

О НОВШЕСТВАХ В СФЕРЕ ОКАЗАНИЯ ГОСУСЛУГ

Действующее трудовое законодательство предусматривает определенные ограничения для лиц, совершивших коррупционные преступления.

Соискатели, при оформлении на работу в организации квазигосударственного сектора обязаны, представлять справку о наличии либо отсутствии сведений о совершении коррупционного преступления.

Если ранее не допускалось трудоустройство лиц, на должность, связанную с исполнением управленческих функций, то сейчас ограничение в трудоустройстве в квазигосударственные организации распространяется на все должности.

Комитетом по правовой статистике и специальным учетам Генеральной прокуратуры выдача сведений о совершении лицом коррупционного преступления переведена в сферу оказания государственных услуг.

Прием и выдача документов для оказания государственной услуги осуществляется через: веб-портал «электронного правительства» www.egov.kz.

Срок исполнения услуги 10 минут, в случаях дополнительной установочной проверки – 5 рабочих дней.

Услуга будет также доступна работодателям, для получения сведений в отношении сотрудников, при условии их согласия посредством «личного кабинета» и (или) sms-подтверждения. Получить такую услугу можно лишь при регистрации в базе мобильных граждан.

Для регистрации в базе мобильных граждан услугополучателю необходимо в «Личном кабинете» на веб-портале «электронного правительства» в графе «телефон» указать номер телефона или привязать его к индивидуальному идентификационному номеру (ИИН) обратившись в любой фронт-офис Госкорпорации.

Хайрбаев Мади БЕКБОЛОВИЧ, Старший прокурор формирования правовой информации в уголовной сфере Департамента Комитета по правовой статистике и специальным учетам ГП РК по области Жетісу

РАЗЪЯСНЕНИЯ МЕХАНИЗМА ОБРАЩЕНИЯ ГРАЖДАН И ЮРИДИЧЕСКИХ ЛИЦ В ОРГАНЫ ПРОКУРАТУРЫ ЗА ЗАЩИТОЙ ПРАВ, А ТАКЖЕ ПОРЯДКА ОБЖАЛОВАНИЯ ОТВЕТОВ

Обращения в органы прокуратуры подаются следующими способами:
- нарочно;
- посредством почтовой связи;
- посредством Портала электронного Правительства (при подписании электронной цифровой подписью);
- посредством информационной системы «e-otinish».
В связи с этим для регистрации и рассмотрения обращения необходимо подать его органы прокуратуры одним из вышеуказанных способов. Порядок рассмотрения обращений в органы прокуратуры предусмотрено статьей 24 Конституционного закона РК «О прокуратуре», в частности:
- для защиты и восстановления прав и законных интересов человека и гражданина, если они в силу физиологических особенностей, психических отклонений и иных обстоятельств не могут самостоятельно осуществлять защиту своих прав, несовершеннолетних лиц, а также неограниченного круга лиц;
- для защиты и восстановления прав и законных интересов человека и гражданина, общества или государства, если защита этих интересов должным образом не обеспечивается уполномоченным органом,

к компетенции которого отнесены соответствующие полномочия, либо в случаях отсутствия такого органа;
- для защиты и восстановления прав и законных интересов субъектов частного предпринимательства по фактам вмешательства в их деятельность со стороны государственных, местных представительных и исполнительных органов, органов местного самоуправления, учреждений, их должностных лиц, иных организаций независимо от форм собственности;
- в целях предотвращения угрозы конституционному строю и национальной безопасности Республики Казахстан;
- по фактам нарушений законности, не устранение которых влечет причинение вреда жизни и здоровью человека;
- по поручениям Президента Республики Казахстан;
- по поручениям Генерального Прокурора.
Срок рассмотрения обращения составляет 15 рабочих дней.
В случае установление фактических обстоятельств, для правильного разрешения обращения, получение информации из других государственных органов, учреждений, организаций независимо от

форм собственности, срок рассмотрения обращения может быть продлен мотивированным решением руководителя органа прокуратуры либо его заместителя на разумный срок, но не более чем до 2-х месяцев. О продлении срока рассмотрения обращения сообщается заявителю в течение трех рабочих дней со дня продления срока.
Действия (бездействие) и акты прокурора могут быть обжалованы вышестоящему прокурору либо в суд в случаях и порядке, которые установлены настоящим Конституционным законом и иными законами Республики Казахстан.
Суд либо вышестоящий прокурор до вынесения решения по жалобе на акты прокурора или его действия вправе приостановить их исполнение.
Вышестоящий прокурор по жалобе физических и (или) юридических лиц либо по своей инициативе может отменить, отозвать, приостановить или изменить акты нижестоящего прокурора.
С.Д. БАЙТАСОВ, Прокурор отдела и контроля за обращениями ДКПС и СУ ГП РК по области Жетісу

12 МАМЫР АНАЛАР МЕРЕКЕСІ

Қазақстанда алғаш рет Аналар күні тойлануда. Аналар күні – әлемнің көптеген елдерінде анаға құрмет көрсетіп, оның мейірімі мен қамқорлығы үшін алғыс айту мақсатында атап өтілетін маңызды мереке.

2024 жылы бұл мереке Қазақстанда 12 мамырда алғаш рет атап өтілуде. Аналарды қорғау – мемлекеттегі әлеуметтік саясаттың басым міндеттерінің бірі.

«Шын мәнінде, әрбір адам үшін анандан ұлы, анандан қымбат ешкім жоқ. Ең қастерлі құндылықтарымыз «Жер-ана», «Отан-ана» ұғымдарымен тығыз байланысты. «Ата ұлды, ана ұлтты тәрбиелейді» дейді. Бұл сөздің айрықша мән-маңызы бар», – деді Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев.

Біздің отбасылық өмірімізде де, қоғамдық өмірімізде де ананың рөлі ерекше, ол балаларын тәрбиелеп,

бағыт-бағдар береді. Ананың еңбегі әрдайым жоғары бағаланады. Елді мекендерде балалар мен жастарды тәрбиелеп, ұлттық құндылықтарды жаңғырту мәселесін шешу үшін, Қазақстандағы әйелдерін біріктіретін Қазақстан халқы Ассамблеясының «Аналар кеңесі» жұмыс істейді. Аталмыш мереке Ескелді аудандық жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарлама бөлімі мемлекеттік мекемесі «Мүмкіндігі шектеулі балаларға үйден әлеуметтік қызмет көрсету» бөлімшесінің ұжымы еліміздегі тұңғыш тойланып отырған 12 мамыр «Аналар күні» қарсаңында ерекше балаларды тәрбиелеп отырған аналарға ақ тілектерін арнап, көтеріңкі көңіл-күй сыйлап құттықтады. Аналарымызға зор денсаулық, таусылмас тәзім, қайсар жігер, шыдамдылық пен амандық тілейміз, шексіз мейірімдеріңіз таусылмасын!!!

М. МЫРЗАКУЛОВА,
Бөлім меңгерушісі.

АЛИМБЕКОВ ЖУМАГУЛ АБДРАМАНОВИЧ

На 64-м году ушел из жизни известный в области государственный служащий, ветеран труда, Почетный гражданин Панфиловского района Жумагул Алимбеков.

Жумагул Абдраманович родился 25 января 1961 года в селе Ушарал Панфиловского района Талдыкорганской области. Окончил Казахский сельскохозяйственный институт ордена Трудового Красного Знамени. Свою трудовую деятельность начал в 1982 году в качестве инженера Алма-тинского филиала Всесоюзного научно-исследовательского института по охране труда в сельском хозяйстве в городе Алматы, где уже через год был назначен старшим инженером.

Затем много лет трудился на благо Каратальского района.

Работал инженером по технике безопасности, заместителем директора совхоза, председателем профсоюзного комитета «Новый мир», инструктором комитета комсомола КП Казахстана Каратальского района, инструктором комитета комсомола Талдыкорганской области, секретарем партийного комитета совхоза «Уштобе» села Дальний Восток, заведующим машинно-тракторным двором ПК «Уштобе».

Накопив опыт в разных сферах экономики, свой трудовой путь, начиная с 2002 года, связал с государственной службой. Был назначен сначала руководителем отдела организационно-кадровой работы аппарата акима Каратальского района, затем в 2003 году – акимом города Уштобе, а уже в 2009 году стал руководителем аппарата акима Каратальского района. После чего Жумагул Абдраманович продолжил работать в качестве главного инспектора акима области организационно-инспекторского отдела, заведующего организационно-инспекторским отделом аппарата акима Алматинской области, руководителем управления по делам религий Алматинской области. Затем несколько лет работал заместителем руководителя аппарата акима Алма-

тинской области, а с 2021 года вплоть до выхода на заслуженный отдых Жумагул Алимбеков занимал должность заместителя акима Ескельдинского района области Жетісу.

Посвятив больше 20 лет своей жизни государственной службе, Жумагул Абдраманович внес свой значимый вклад в социально-экономическое развитие региона и страны. Его общий трудовой стаж, отмеченный высокой государственной наградой – медалью «Ерен еңбегі үшін», превышает 40 лет.

В памяти всех, кто его знал, он останется трудолюбивым, честным, ответственным и принципиальным профессионалом своего дела, отличающимся четкой гражданской позицией, прямой взглядом и целеустремленностью.

Память об удивительном человеке, образцовом государственном служащем, надежном соратнике, добром друге и хорошем семьеянике навсегда останется в наших сердцах...

Акимат Ескельдинского района, районный маслихат, районный совет ветеранов, районный филиал партии «Аманат»

РЕСПОНДЕНТТЕРГЕ ҚАТЫСТЫ МЕМЛЕКЕТТІК БАҚЫЛАУ ЖҮРГІЗУ ТӘРТІБІНЕ ӨЗГЕРІСТЕР ЕНГІЗІЛДІ

2024 жылғы 6 сәуірдегі «Бизнесті жүргізу мәселелері бойынша кейбір заңнамалық актілерге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» ҚР Заңы аясында «Мемлекеттік статистика туралы» ҚР Заңының 12-2-бабына өзгерістер енгізілді.

Енді респонденттердің бастапқы статистикалық деректерді ұсыну кестесінде көрсетілген мерзім ішінде есеп уақтылы тапсырылмаса, профилактикалық бақылаусыз-ақ, респонденттер айыппұл түріндегі әкімшілік жауапкершілікке бірден тартылатын болады.

Сондай-ақ бастапқы статистикалық деректердің дәйексіздігі анықталған жағдайда, респонденттерге статистикалық нысандарға түзетулер енгізу қажеттілігі туралы хабарлама жіберіледі. Түзетулер енгізу статистикалық

нысанды қайта ұсыну немесе деректердің дұрыстығын растау бойынша қосымша ақпарат беру арқылы бір жұмыс күні ішінде (бұған дейін екі күн берілген) жасалуы тиіс.

Аталған өзгерістер БАҚ беттерінде жарияланған күннен 60 күн өткен соң (2024 жылғы 8 маусымнан бастап) күшіне енетінін ескертеміз.

Біз барлық респондентті статистикалық есептерді белгіленген мерзім ішінде тапсыруға және себеп-салдарын алдын алу үшін сенімді деректерді ұсынуға шақырамыз.

Анықтама: Бастапқы статистикалық деректерді алғаш рет бұрыс ұсынғаны үшін респондентке ескерту беріледі, мүлде ұсынбағаны үшін айыппұл салынады (ҚР ӘҚБК 497-бабының 2-тармағы). Айыппұлдар келесі мөлшерде

белгіленеді:
Жеке тұлғаларға – 10 АЕК;
Лауазымды тұлғаларға, КЕҰ-ға, шағын бизнес субъектілеріне – 14 АЕК;
Орта кәсіпкерлік субъектілеріне – 20 АЕК;
Ірі кәсіпкерлік субъектілеріне – 120 АЕК.

Алғашқы бұзушылықтан кейін бір жыл ішінде бастапқы статистикалық деректерді тапсыру мерзімін қайта бұзу (сондай-ақ дәйексіз мәліметтерді қайта ұсыну) анықталған жағдайда айыппұл салынады:

Жеке тұлғаларға – 14 АЕК;
Лауазымды тұлғаларға, КЕҰ-ға, шағын бизнес субъектілеріне – 20 АЕК;
Орта кәсіпкерлік субъектілері – 40 АЕК; Ірі кәсіпкерлік субъектілері – 150 АЕК.

ҚР СЖРА Ұлттық статистика бюросының Жетісу облысы бойынша департаменті

НАВАРЛАНДЫРУ

Ескелді ауданы тұрғындарының назарына!!!

Ескелді ауданы әкімінің сайтының басты бетінің «Құжаттар» бөлігінде Ескелді ауданының бюджеттік бағдарлама әкімшілерінің 2025-2027 жылдарға арналған жобалау кезеңіне бюджеттік бағдарламаларының жобаларының және азаматтық бюджеттерінің сілтемелері жарияланған. Осы жарияланған сілтемелер арқылы кіріп бюджеттік бағдарламаларды ашып, өз пікірлеріңізді жазуға болатынын хабарлаймыз. Ескелді ауданының әкімінің сайтының сілтемелері:

<https://www.gov.kz/memleket/entities/zhetysu-eskeldi/documents/details/660182?lang=ru>

Ескелді ауданының экономика және қаржы бөлімі ММ

Внимание жителей Ескельдинского района!!!

В главной странице сайта акима Ескельдинского района в разделе «Документы» опубликованы ссылки на проекты бюджетных программ и гражданского бюджета на стадии планирования администраторов бюджетных программ Ескельдинского района на 2025-2027 годы. Сообщаем, что по данной ссылке вы можете открыть бюджетные программы и написать свои комментарии. Ссылки сайта акима Ескельдинского района

<https://www.gov.kz/memleket/entities/zhetysu-eskeldi/documents/details/660182?lang=ru>

ГУ «Отдел экономики и финансов Ескельдинского района»

ХАБАРЛАНДЫРУ

Назар аударыңыз! 2024 жылы 20 мамыр - 07 маусым аралығында, Кайнарлы, Көкжазық, Қаратал, Қоныр, Ақын- Сара ауылдық округтерінде туляремияға қарсы дератизация өндеу жұмыстары жүргізіледі. Сақ болыңыздар.

Т.О.АБУЛОВ,

ҚР ДСМ СЭБК «Ұлттық сараптама орталығы» ШЖҚ РМК Жетісу облысы бойынша филиалының Ескелді аудандық бөлімшесінің зертхана меңгерушісі

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Внимание! В сельских округах Кайнарлы, Кокжазык, Каратал, Коныр, Акин- Сара с 20 мая по 07 июня будет проводиться барьерная дератизация по борьбе с грызунами. Просим Вас быть осторожными.

Т.О.АБУЛОВ,

Заведующий лаборатории Ескельдинского районного отделения Филиала РГП на ПХВ «Национальный центр экспертизы» КСЭК МЗ РК по области Жетісу

БЛАГОДАРНОСТЬ

Выражаю благодарность Акимату Ескельдинского района, Акимату Карабулакского сельского округа, Отделу образования Ескельдинского района а так же администрации Карабулакской СШ за проявленную заботу и желаю всем доброго здоровья, успехов в их нелегком труде и мирного неба над головой.

В.И.МАКШАНОВА

Газета «Жетісу шұғыласы» объявляет о начале подписной компании на 2024 год!

Наш ИНДЕКС:

Физ.лицо - 65535 Юр.лицо - 15535

Сумма подписки:

Физ.лицо:

6 мес. - 2 284,80 тг год - 4 569,60 тг

Юр.лицо:

6 мес. - 2947,80 тг год - 5 895,60 тг

ПОДПИШИСЬ НА НАС!

Подписчикам при публикации

предоставляются скидки!

Наш электронный адрес:

eskeldi_eli@mail.ru

Меншік иесі: «ЕСКЕЛДІ ЕЛІ» ЖШС директор - бас редактор Инкар Ерболқызы НҰРСҰЛТАНОВА. Редакцияның телефоны 3-19-15

Газет қазақ және орыс тілдерінде аптасына бір рет жұма күні шығады.

Эл. мекенжайымыз: Eskeldi_eli@mail.ru

Газет ҚР Инвестициялар және даму Министрлігінің байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2015 жылғы 16 қарашада тіркеліп, № 15692-Г куәлігі берілген. Регистрационное свидетельство № 15692-Г от 16 ноября 2015г. выдано Министерством по инвестициям и развитию РК, комитетом связи, информатизации и информации.

Газет материалдары редакцияның компьютерлік орталығында беттеледі. Газет «Дәуір» Республикалық полиграфиялық баспа кешені» ЖШС-ның баспаханасында басылады. Баспахананың мекен-жайы: 050044, Алматы қаласы, Ш.Қалдаяқов көшесі, 17-үй

Редакция мекенжайы: индекс 040500 Карабулақ ауылы, Сатпаева көшесі, 67 үй.

Осы шығарылымның таралымы 1900 Тираж 1900 Тапсырыс 1090 Көлемі 2 баспа табақ.

Авторлардың мақалалары редакцияның көзқарасын білдірмейді. Опубликованные материалы не обязательно отражают точку зрения редакции. Компьютерная верстка Д.ДАУРЕНҚЫЗЫ